

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala turvaa kotimaisen ruoan tuotannon ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä luo edellytyksiä niihin perustuville elinkeinoille ja hyvinvoinnille.

Toimintaympäristön kuvaus

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elinkeinot ovat merkittäviä uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntäjiä. Ravinnon, energian, erilaisten tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen uusiutuvia luonnonvaroja kestävästi käyttävä biotalous luo merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Biotalouskeinoin pyritään vähentämään riippuvuutta fossiilisista luonnonvaroista, ehkäisemään ekosysteemien köyhtymistä sekä edistämään talouskehitystä ja luomaan uusia työpaikkoja kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tärkeimpiä uusiutuvia luonnonvaroja ovat metsien, maaperän, peltojen, vesistöjen ja meren biomassa, makea vesi sekä eläimet. Ekosysteemipalveluiden eli luonnon tarjoamien palveluiden merkitys osana biotaloutta on merkittävä ilmastonmuutoksen hidastajana, luonnonvarojen säilyttäjänä ja niiden tilan parantajana sekä virkistysmahdollisuuksien lisääjänä.

Biotalous ja puhtaat ratkaisut on yksi hallituksen strategisista painopisteistä. Biotalousalalle on ominaista uusiutuvien luonnonvarojen kestävä ja monipuolinen käyttö sekä uusiutumattomien luonnonvarojen säästeliäs käyttö ja tehokas kierrätys. Tehostamalla alkutuotannosta, elintarviketeollisuuden prosesseista ja yhdyskuntien jätteistä peräisin olevien ravinteiden talteenottoa ja järjestämällä tarkoituksenmukainen kustannustehokas kierrätys sekä edistämällä sektorirajat ylittäviä tuotannollisia prosesseja luodaan uusia taloudellisia mahdollisuuksia, parannetaan ravinneomavaraisuutta sekä vähennetään ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin. Ministeriön tehtävänä on varmistaa, että lainsäädäntö ja muut ohjaukeinot tukevat biotalouden uusien ratkaisujen syntymistä ja edistävät biomassojen kestävästä käytöstä. Suomen runsaat biomassavarannot jalostetaan kotimaassa, ravinteet kierrätetään tehokkaasti ja huolehditaan ruoan huoltovarmuudesta.

Luonnonvarojen määrä, saatavuus ja laatu, ilmastonmuutos, energian tuotantotavat ja puhtaan veden riittävyys sekä maaseudun elinkeino- ja väestörakenteen muutos vaikuttavat olennaisesti ministeriön toimialaan. Ministeriö koordinoi kansallista ilmastonmuutokseen sopeutumista. Haasteisiin vastaaminen edellyttää ratkaisuja, jotka vaikuttavat maataloustuotantoon ja koko ruokajärjestelmän tuotantotekniikoihin ja -tapoihin, maankäyttöön ja energian kulutukseen. Aktiivisilla, toteuttamiskelpoisilla ja kustannustehokkailla toimenpiteillä voidaan luoda uusia mahdollisuuksia kannattavalle liiketoiminnalle ja elinkeinon kehittämiselle.

Ministeriön toimialan menestyminen perustuu korkeatasoiseen ja laaja-alaiseen osaamiseen sekä innovaatioiden nopeaan hyödyntämiseen uusiutuvien luonnonvarojen kestävässä käytössä. Hallinnonalan tutkimus tuottaa ennakoivasti tietoa, osaamista ja innovaatioita päätöksenteon tueksi, elinkeinon kilpailukykyä kehittämiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet. Lukuperusteluissa on kuvattu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevia politiikkasektorin tavoitteita sekä niiden kehitystä kuvaavia tunnuslukuja.

- Maaseutu on elinvoimainen paikka yrittää ja asua
- Edellytykset biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kilpailukykyiselle kasvulle ovat hyvät
- Uusiutuvia luonnonvaroja käytetään kestävästi samalla sovittaen yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun tarpeet
- Ihmisten, eläinten ja kasvien terveys, hyvinvointi ja turvallisuus on varmistettu vastuullisella toiminnalla
- Luonnonvara-, kiinteistö- ja paikkatiedot palvelevat laajasti yhteiskunnan tarpeita tukien kilpailukykyä.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja voimavarojen hallinta

— Toiminta on tuloksellista ja voimavarat suunnataan tehokkaasti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Huolehditaan siitä, että tehtävät ovat tasapainossa voimavarojen kanssa.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa hallituksen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sisällyttämistä lainvalmisteluun, toiminnan ja talouden ohjaukseen sekä muihin tasa-arvon kannalta merkittäviin toimintoihin. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole niiden vaikutus sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Kestävä kehitys

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan toimenpiteet toteuttavat valtioneuvoston kestävä kehityksen selonteon toimeenpanoa, erityisesti painopisteen 1 osalta: Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa Biotalous ja puhtaat ratkaisut -painopistealueella rahoitusta käytetään suomalaisen ruoantuotannon kannattavuuden ja kilpailukyvyyn parantamiseen, suomalaisten elintarvikkeiden vientimarkkinoiden avaamiseen, metsien monimuotoisen käytön ja hoidon edistämiseen ja monipuolistamiseen, veteen perustuvien liiketoimintojen kehittämiseen, vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseen sekä ravinteiden kierrätyksen, talteenoton ja hyödyntämisen lisäämiseen. Lisäksi vuodelle 2019 Metsähallituksen retkeily- ja virkistysalueiden luontokohteiden välttämättömän ja kiireellisen korjausvelan purkamiseen osoitetaan 0,9 milj. euroa.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2018	2019
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
30.10.40	<i>Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— myöntämismäärä	67,5	96,0 ¹⁾
30.10.41	<i>Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)</i>		
	— korkotukimäärä	250,0	250,0
30.10.64	<i>EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämismäärä	118,5	121,7 ¹⁾
30.20.40	<i>Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)</i>		
	— myöntämismäärä	30,0	30,0
30.20.43	<i>Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— myöntämismäärä	20,0	20,0 ¹⁾
30.40	Luonnonvaratalous		
	— muu määrä	2,0	2,0
30.40.44	<i>Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämismäärä	59,0	44,0
30.64.50	<i>Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— myöntämismäärä	2,2	1,1

¹⁾ Mikäli ohjelmakauteen 2014–2020 kohdistuvaa myöntämismäärää on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2019.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2017—2019

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
01. Hallinto ja tutkimus	132 076	132 362	129 456	-2 906	-2
01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 184	24 010	21 984	-2 026	-8
05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 401	70 004	71 965	1 961	3
22. Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 343	1 343	1 843	500	37
23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)	1 420	5 120	585	-4 535	-89
29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	26 354	27 532	28 540	1 008	4
66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	4 374	4 353	4 539	186	4
10. Maaseudun kehittäminen	386 535	416 279	424 249	7 970	2
40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)	71 976	75 276	84 976	9 700	13
41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korotuki (arviomääräraha)	10 582	25 000	25 000	—	0
42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)	57 230	58 330	40 500	-17 830	-31
43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	67 767	67 767	67 767	—	0
50. Valtionapu maaseudun elinkeinon kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	5 366	5 266	3 466	-1 800	-34
51. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 843	1 843	1 843	—	0
54. Rahapelitoiminnan tuotolla rahoitettava hevospasvatuksen ja hevosurheilun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	39 772	40 092	41 592	1 500	4
55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 905	3 905	3 305	-600	-15
63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 273	2 000	2 300	300	15
64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	126 821	136 800	153 500	16 700	12
20. Maa- ja elintarviketalous	1 870 413	1 795 970	1 752 583	-43 387	-2
01. Ruokaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	68 820	68 820	0

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
(02.) Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	40 262	38 125	—	-38 125	-100
(03.) Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 202	22 178	—	-22 178	-100
20. Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (arviomääräraha)	5 500	5 948	5 948	—	0
40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	327 900	325 400	318 700	-6 700	-2
41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)	533 707	531 130	529 700	-1 430	0
43. Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)	300 043	290 710	290 710	—	0
44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	572 888	518 738	520 788	2 050	0
46. EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	5 105	5 705	10 635	4 930	86
47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	6 839	3 119	1 395	-1 724	-55
60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)	200	200	170	-30	-15
(61.) Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)	48 000	49 000	—	-49 000	-100
62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	5 767	5 717	5 717	—	0
40. Luonnonvaratalous	190 819	199 827	187 161	-12 666	-6
20. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)	3 000	3 000	3 100	100	3
21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)	13 520	13 520	13 926	406	3
22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	16 880	14 880	5 750	-9 130	-61
31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	7 136	8 486	4 636	-3 850	-45
40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha)	699	1 745	1 745	—	0
41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	3 400	4 575	5 375	800	17
42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	7 900	8 450	8 850	400	5
44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)	52 813	56 230	56 230	—	0

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
		varsinainen talousarvio 1000 €		1000 €	%
45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 027	5 027	5 027	—	0
46. Valtionapu Suomen metsäkeskuskelle (siirtomääräraha 2 v)	41 200	39 900	38 877	-1 023	-3
50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	10 130	11 920	11 751	-169	-1
51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 850	10 250	10 286	36	0
53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	1 332	1 432	1 132	-300	-21
62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	20 881	20 362	20 476	114	1
(83.) Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)	50	50	—	-50	-100
64. Metsähallitus	5 514	7 554	7 841	287	4
50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	5 514	7 554	7 841	287	4
70. Maanmittaus ja tietovarannot	50 406	54 437	42 469	-11 968	-22
01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 452	50 237	39 969	-10 268	-20
40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	2 954	4 200	2 500	-1 700	-40
Yhteensä	2 635 763	2 606 429	2 543 759	-62 670	-2
Henkilöstön kokonaismäärä		4 183	4 174		4 178

01. Hallinto ja tutkimus

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tehtäviä hoitavat pääluokassa 30 budjetoiduin varoin maa- ja metsätalousministeriö, Luonnonvarakeskus, Maanmittauslaitos ja vuoden 2019 alussa perustettava Ruokavirasto, johon siirretään Elintarviketurvallisuusviraston, Maaseutuviraston ja osa Maanmittauslaitoksen tietopalvelukeskuksen tehtävistä. Lisäksi hallinnonalan tehtävien hoitamiseksi on kaksi talousarvion ulkopuolista rahastoa (Maatalouden kehittämisrahasto ja Maatalouden interventiorahasto) sekä valtion liikelaitoksena toimiva Metsähallitus. Lisäksi valtionapua saavat organisaatiot Suomen metsäkeskus ja Suomen riistakeskus vastaavat eräistä julkisoikeudellisista tehtävistä.

Tässä luvussa on budjetoitu maa- ja metsätalousministeriön ja hallinnonalan merkittävimmän tutkimuslaitoksen Luonnonvarakeskuksen menot. Hallinnonalan tutkimus- ja asiantuntijatehtäviä on myös Maanmittauslaitoksessa (luku 30.70) ja Ruokavirastossa (luku 30.20).

Maa- ja metsätalousministeriö varmistaa ohjauksellaan, että hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä julkisoikeudellisia tehtäviä hoitavien valtionapuorganisaatioiden toiminta tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteita.

Toiminnallisen tuloksellisuuden osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa, että

- Tukijärjestelmät ovat yksinkertaiset, hallinnollinen taakka on keveä ja lainsäädännön laatu on hyvä
- Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta vastaa ennakoivasti yhteiskunnan tietotarpeisiin ja vahvistaa kansallista innovaatiojärjestelmää
- Hallintomme on avoin, palveleva, tehokas sekä kansallisesti että kansainvälisesti verkostoitunut vaikuttaja
- Hallinnonala hyödyntää digitaalista teknologiaa, yhteisiä tietolähteitä ja integroituja tietovirtoja oman toiminnan tuottavuuden sekä koko toimialan kilpailukyvyn edistämiseksi
- Valtion ja hallinnonalan konsernipalveluja hyödynnetään täysimääräisesti.

Voimavarojen hallinnan osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa, että

- Tehtävät ja toiminta on sopeutettu määrärahojen puitteisiin
- Toimitilahallinta ja hankintatoimi sekä toimipaikkaverkko ovat tehokkaita
- EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty
- Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista
- Henkilöstö on osaavaa ja voi hyvin.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia toimeenpanotehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnossa (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja aluehallintovirastoissa), joiden määrärahoja ei ole budjetoitu tässä pääluokassa. Maaseutuhallinnon tehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnon lisäksi myös kunnissa.

Maatalous- ja maaseutupolitiikan, kalastuspolitiikan, kasvinterveyden sekä maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitalouden toimeenpanotehtäviä valtion aluehallinnossa hoitavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Niiden toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa (32.01.02).

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan kustannukset tehtävittäin ELY-keskusten toimintamenomomentilla (32.01.02) (sisältää tukitoiminnot)

	Toteutuma 2016	Toteutuma 2017	Tarve 2018 ja 2019
Tehtävä	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa
Maaseudun kehittäminen	9,3	10,5	10,1
Maa- ja elintarviketalous	21,9	23,8	23,2
Luonnonvaratalous	12,5	15,8	15,4
Yhteensä	43,7	50,1	48,7

Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset hoitavat EU:n maatalous-, maaseutu-, kasvinterveys-, ja kalastuspolitiikan toimeenpanotehtäviä sekä maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitalouden toimeenpanotehtäviä. Näihin arvioidaan vuonna 2019 käytettävän n. 692 henkilötyövuotta. Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä elintarviketurvallisuuden valvonnan tehtäviä aluehallinnossa hoitavat aluehallintovirastot. Vuonna 2019 näissä tehtävissä arvioidaan toimivan n. 60 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö. Aluehallintovirastojen toimintamenot on budjetoitu valtiovarainministeriön pääluokassa (momentti 28.40.01). Turvallisuus- ja kemikaalivirasto työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa (momentti 32.40.05) vastaa kasvinsuojeluinlainsäädännön toimeenpanosta (arvio 23 henkilötyövuotta vuonna 2019).

Vesitalouden tehtäviin käytetään edelleen ympäristöministeriön pääluokassa budjetoituja ympäristöhallinnon voimavaroja (momentti 35.01.04) Suomen ympäristökeskuksessa (arvio n. 22 henkilötyövuotta vuonna 2019). Lisäksi Tulli

suorittaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan edellyttämiä tarkastustehtäviä sekä elintarvikeketjun valvontaviranomaisen tehtäviä (arvio n. 95 henkilötyövuotta 2019) valtiovarainministeriön pääluokassa (momentti 28.10.02).

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 21 984 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös hankelupalautakunnan menojen ja kansainväliseen toimintaan liittyvien valtionapujen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa:

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa toiminnalleen luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan alustavat tavoitteet vuodelle 2019. Tavoitteet tukevat pääluokan perusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Bruttomenot toiminnottain (1 000 euroa)	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 arvio
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	8 726	8 740	8 670
Hallinnonalan ohjaus ja toiminta- ja taloussuunnittelu	2 924	2 956	2 953
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	5 684	5 591	5 470
EU- ja kansainväliset asiat	5 802	5 456	5 149
Ministeriön erityistehtävät ¹⁾	3 228	6 336	5 448
Bruttomenot yhteensä	26 364	29 079	27 690
Maa- ja metsätalousministeriön henkilötyövuosimäärä	263,9	270	270
- Toimintamenomomentti 30.01.01	259,4	266	268
- Muut momentit	4,5	4	2
Sairauspoissaolot, pv/htv	5,9	6	6
Työtyytyväisyysindeksi, 1—5 VMBaro	3,7	3,7	3,8
Tuotokset ja laadunhallinta			
Hallituksen esitykset (kpl)	9	24	4
- Luvatus istuntokauden aikana eduskunnalle (%)	75	100	100

¹⁾ Vuosien 2018 ja 2019 luvuissa on kärkihankerahoitusta yhteensä 6,9 milj. euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	26 364	25 790	23 334
Bruttotulot	1 244	1 780	1 350
Nettomenot	25 120	24 010	21 984
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	11 738		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	12 802		

Määrärahaa käytetään 1 100 000 euroa Ruokavirastolta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen siirron palautus (momentilta 30.01.23)	1 300
Luonnonvaratehtävien järjestelyt (2 htv, siirto momentilta 30.40.22)	130
Palkkaliukumasäästön VNHY-osuuden tarkistus (siirto momentille 23.01.01)	-5
Säästöjen VNHY-osuuden palautus momentilta 23.01.01	36
Kärkihankerahoituksen päättymisen (HO 2015)	-3 140
Palkkausten tarkistukset	693
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-6
Säästöpäätös	-1 000
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-150
Toimintameno säästö (HO 2015)	-13
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-63
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	192
Yhteensä	-2 026

2019 talousarvio	21 984 000
2018 talousarvio	24 010 000
2017 tilinpäätös	26 184 000

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 71 965 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Suomen Akatemian rahoittamien yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksiin sisältyvien siirtomenojen maksamiseen
- 2) sijoitusmenoiksi luettavaan talonrakennus-, maa- ja vesirakennustöihin sekä kalanviljelylaitosten ja tutkimusasemien perusparannuksiin
- 3) kasvinsuojeluaineiden tarkastus- ja testaustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) Luomuinstituutin toiminnan rahoittamiseen

- 5) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 6) virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi määrärahan siirtoon ulkomaille vähäisten rahoitusennakoiden maksamiseen kehitysyhteistyön kohdemaille edellyttäen, että vastaava meno veloitetaan momentin 24.30.66 määrärahasta.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luonnonvarakeskuksen *tehtävänä* on toimialallaan:

- 1) harjoittaa tieteellistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa
- 2) tuottaa tietoa ja asiantuntijapalveluita yhteiskunnallisen päätöksenteon sekä viranomaistoiminnan tueksi
- 3) harjoittaa tiedon ja teknologian siirtoa
- 4) tuottaa toimialaansa kuuluvia tilastoja, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle
- 5) ylläpitää toiminnassaan tarvittavia rekistereitä
- 6) hoitaa geenivarojen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä
- 7) edistää kansainvälistä yhteistyötä
- 8) hoitaa muut sille laissa tai sen nojalla säädetyt tehtävät
- 9) hoitaa maa- ja metsätalousministeriön sille erikseen määräämät tehtävät.

Luonnonvarakeskus tukee toiminnallaan pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista*.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Luonnonvarakeskukselle vuodelle 2019 luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet.

Luonnonvarakeskuksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2017 toteutuma			2018 arvio			2019 arvio		
	Kust. ¹⁾ 1 000 €	Tuotot ²⁾ 1 000 €	Htv	Kust. ¹⁾ 1 000 €	Tuotot ²⁾ 1 000 €	Htv	Kust. ¹⁾ 1 000 €	Tuotot ²⁾ 1 000 €	Htv
Tutkimusprosessi	85 416	35 950	937	86 500	38 000	952	88 180	38 800	955
Viranomaisprosessi	25 495	6 025	295	25 200	6 100	293	25 905	6 100	290
Tilastoprosessi	5 508	874	54	5 600	1 000	55	5 695	1 000	55
Yhteensä	116 419	42 849	1 286	117 300	45 100	1 300	119 780	45 900	1 300

¹⁾ Kustannuslaskennassa tukitoimintoihin kohdistuneet tuotot on huomioitu kustannuksia pienentävänä tekijänä n. 2,5—3,0 milj. euroa/v.

²⁾ Vain suoraan ydintoimintaan kohdistuneet tuotot.

Luonnonvarakeskuksen tunnusluvut

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 tavoite
Vaikuttavuus			
Tieteelliset referoidut artikkelit, kpl	574	600	630
Luottamus- ja maineindeksi ¹⁾	3,42	-	3,45
— suuri yleisö (1—5)	-	3,4	-
— päättäjät (1—5)	3,4	-	-
— tutkimuskumppanit (1—5)	3,22	3,30	-
— yritykset (1—5)	3,36	3,40	-
Toiminnallinen tehokkuus			
Ydintoimintojen kokonaiskustannukset, 1 000 €kokonaishyv	91	90	92
Tieteelliset referoidut artikkelit, kpl/tutkijahtv	0,9	0,9	1,0
Muut tieteelliset julkaisut, kpl/tutkijahtv	0,1	0,2	0,3
Muut julkaisut, kpl/tutkijahtv	1,9	1,6	1,6
Tilastot, kpl/tilastohtv	1,5	1,1	1,1
Tilastojulkistukset, kpl/tilastohtv	4,9	3,1	3,1
Tuotokset ja laadunhallinta			
Muut tieteelliset julkaisut, kpl	82	150	165
Muut julkaisut (sis. ammattiyleisölle ja suurelle yleisölle suunnatut julkaisut), kpl	1 177	1 020	1 010
Tilastojulkistusten, tiedotteiden ja e-julkaisujen lataukset ja levikki, kpl	20 122	22 000	22 200
Tilastoverkkopalveluiden ja muiden verkkopalveluiden käyttö, käynnit kpl	138 227	136 000	136 000
Annetut lausunnot, kpl	231	215	200
Suora tiedonkeruu rekistereistä, % (Tilastoviranomaistoiminta)	75	70	70
Sähköisen tiedonkeruun käyttö, % vastanneista (Tilastoviranomais-toiminta)	36	53	53
Sähköisten palveluiden häiriöttömyys, % palveluntarjoajasta	97	95	95
Henkiset voimavarat			
Väitelleiden osuus henkilöstöstä, %	27,3	29,5	31
Työtyytyväisyysindeksin keskiarvo (1—5)	-	3,5	3,6

¹⁾ Lähde: Mediabarometri.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	117 217	117 504	118 715
Bruttotulot	43 765	47 500	46 750
Nettomenot	73 452	70 004	71 965

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	16 657		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	15 606		

Bruttotulot ovat yhteensä 46 750 000 euroa, tästä on yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja 29 700 000 euroa, maksullisen toiminnan tuloja 1 000 000 euroa, EU-maataloustukia 1 100 000 euroa sekä muita tuloja 7 550 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	157	100	130
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	157	100	130
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	69	60	80
— osuus yhteiskustannuksista	55	40	50
Kustannukset yhteensä	124	100	130
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	33	-	-
Kustannusvastaavuus, %	127	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	6 930	13 900	8 370
— muut tuotot	-2	-	-
Tuotot yhteensä	6 928	13 900	8 370
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	3 850	7 500	4 500
— osuus yhteiskustannuksista	2 686	4 600	2 970
Kustannukset yhteensä	6 536	12 100	7 470
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	392	1 800	900
Kustannusvastaavuus, %	106	115	112
Hintatuki	80	0	0
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	472	1 800	900

Määrärahaa käytetään 150 000 euroa Ruokavirastolta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahaa käytetään vähintään 168 000 euroa hevostalouden tutkimukseen, mikä on otettu huomioon määrärahas-
sa totopelien tuotto-osuutena momentille 12.30.20 kertyvistä varoista.

Määrärahaa noin 600 000 euroa käytetään kalakantojen hoitamiseksi arvokalojen sopimuskasvatukseen ja istutuk-
siin.

Tuloina otetaan huomioon muut kuin momentille 12.30.99 kertyvät Luonnonvarakeskuksen toiminnan tulot.

Puutarhakasvien jalostusmaksuina vuonna 2018 kertyvät tulot 80 000 euroa ja pääomaluonteiset tulot on merkitty
momentille 12.30.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU:n päästökattodirektiiviin perustuva seuranta	110
Kalakantojen seurannan ja kalastuksen saalistilastoinnin digitalisointi (DigiKala) (siirto momentilta 30.01.23)	505
Pakurin tutkimus kaupallistamisen edistäminen, kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-200
Rahoitus hankintamenoihin hallinnonalan palvelukeskukselta (siirto momentilta 30.70.01)	150
Savonlinnan kampuksen henkilöstö- ja toimitilakulut	150
Palkkausten tarkistukset	1 875
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-17
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-365
Toimintameno säästö (HO 2015)	-40
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-602
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-170
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	568
Vuokramenojen indeksikorotus	48
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-51
Yhteensä	1 961

(Luonnonvarakeskuksen henkilötyövuosien määrä on vuonna 2019 yhteensä 1 300 htv, josta maksullisen toiminnan
osuus on 95 htv.)

2019 talousarvio	71 965 000
2018 talousarvio	70 004 000
2017 tilinpäätös	72 401 000

22. Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 843 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää virastoilta, laitoksilta tai muilta organisaatioilta hankittavista, maa- ja metsätalousministeriön
toimialan strategista ohjaamista ja kehittämistä tukevista tutkimuksista, selvityksistä sekä arvioinneista aiheutuviin
kuluihin ja muihin kulumenoihin sekä tutkimuksiin ja selvityksiin liittyvien valtionapujen myöntämiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon tuloina valtion virastojen ja laitosten osuudet yhteistutkimushankkeisiin sekä
EU:lta saatava tutkimusrahoitus.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalta hankitaan tutkimustietoa pääluokkaperusteluissa todettuja vaikuttavuustavoitteita ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita tukevan päätöksenteon tueksi.

Määrärahalta rahoitetaan yhä enenevässä määrin EU:n yhteisrahoitteisia ERA-NET -ohjelmien suomalaisten hankkeiden kansallisia rahoitusosuuksia sekä osallistutaan EU:n Life -rahoitusohjelman kansalliseen omavastuurahoitukseen. Kansallisesta vastinrahoituksesta vastaavat joko kansalliset tutkimusrahoitusorganisaatiot tai ministeriöt. Kuitenkin hallinnonalalle tärkeää soveltavaa tutkimusta ei käytännössä rahoita muut kuin maa- ja metsätalousministeriö. Elintarviketutkimuksen rahoitus on tällä hetkellä vain 1,4 % valtiollisesta rahoituksesta. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että ministeriö pystyy edistämään hallinnonalansa tutkimusalojen eurooppalaista tutkimusyhteistyötä myös jatkossa. Rahallinen osallistuminen eurooppalaiseen tutkimusyhteistyöhön on perusedellytys, jotta voidaan kotiuttaa Suomeen EU-vastinrahoitus, auttaa tutkimuslaitoksia verkottumaan kansainvälisesti ja pitää suomalaiset tutkijat alan tutkimuskehityksen kärjessä.

Määrärahalta rahoitetaan EU:n ERA-NET -ohjelmiin liittyvien suomalaisten hankkeiden kansallisia rahoitusosuuksia. Muiden valtion virastojen ja laitosten rahoitusosuudet tästä määrärahasta rahoitettaviin maa- ja metsätalousministeriön kokonaisvastuulla oleviin yhteistutkimushankkeisiin tuloutetaan tälle momentille. Myös EU:n rahoitusosuudet tutkimushankkeisiin tuloutetaan tälle momentille, jolloin momentin tulokertymäksi arvioidaan n. 500 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoitus	500
Yhteensä	500
2019 talousarvio	1 843 000
2018 talousarvio	1 343 000
2017 tilinpäätös	1 343 000

23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 585 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnonalalla tuottavuuden edistämistä toteuttavien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat. Määrärahaa on tarkoitus käyttää hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan tuottavuuden paranemista. Virastot saavat rahoittaa määrärahalta hankkeita, joista maa- ja metsätalousministeriö on erikseen sopinut viraston kanssa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hydrologisen seurannan järjestäminen (siirto momentille 30.40.21)	-300
Kalakantojen seurannan ja kalastuksen saalistilastoinnin digitalisointi (DigiKala) (siirto momentille 30.01.05)	-505
Kalastuslain tietoon perustuva suunnittelu- ja ohjausjärjestelmä (Oma kala) (siirto momentille 30.40.51)	-900
Kertaluonteisen siirron poisto (siirto momentille 30.01.01)	-1 300
Luontopalveluiden kävijäseurannan digitalisaatiohanke, siirron palautus (siirto momentilta 30.64.50)	170
Nautarekisterin uudistaminen (siirto momentille 30.20.01)	-1 500

Peltotukivalvonnan menetelmien suunnittelu ja pilotointi (siirto momentille 30.20.01)	-200
Yhteensä	-4 535

2019 talousarvio	585 000
2018 talousarvio	5 120 000
2017 tilinpäätös	1 420 000

29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 28 540 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Käyttöarvion tarkistus	1 008
Yhteensä	1 008

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	28 540 000
2018 talousarvio	27 532 000
2017 tilinpäätös	26 353 852

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 539 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen muissa maissa ja Suomessa toimiville kansainvälisille organisaatioille sekä muihin kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuviin maksuihin. Määrärahasta saa käyttää enintään 1 600 000 euroa Euroopan metsäinstituutin perusrahoitukseen ja enintään 250 000 euroa muihin harkinnanvaraisiin maksuihin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) jäsenmaksu (siirto momentilta 35.01.01)	86
Kehysmuutos	100
Yhteensä	186

2019 talousarvio	4 539 000
2018 talousarvio	4 353 000
2017 tilinpäätös	4 374 357

10. Maaseudun kehittäminen

Selvitysosa: Tämä selvitysosa on luvuille 30.10 ja 30.20.

Toimintaympäristö

Suomen pinta-alasta valtaosa on maaseutua. Maaseudulla asuu noin kolmannes väestöstä. Maaseutualueet toimivat sekä yritystoiminnan että pysyvän ja vapaa-ajan asumisen ympäristönä. Maaseutualueiden mahdollisuudet liittyvät yritystoiminnan monipuolistumiseen sekä biotalouden kestävään ja monipuoliseen hyödyntämiseen. Yrittäjyyden ja

asumisen mahdollisuuksien entistä parempi hyödyntäminen edellyttää sitä, että eri hallinnonalojen yhteistyöllä varmistetaan maaseudun hyvä saavutettavuus sekä perusrakenteiden ja palvelujen toimivuus. Maaseudun elinvoimaisuuden edistämiseksi ja palveluiden turvaamiseksi tarvitaan yhteiskunnan tuen lisäksi innovaatioita ja uusyrittäjyyttä sekä omaehtoista paikallista kehittämistä.

Maaseutualueiden elinkeinorakenteet vaihtelevat maaseututyypeittäin ja alueittain. Ydinmaaseudulla ja kaupunkien läheisellä maaseudulla elinkeinorakenne on monipuolinen ja työllistymisen mahdollisuudet ovat paremmat kuin harvaan asutulla maaseudulla. Mikro- ja pienyritysten määrä on kasvanut erityisesti kaupunkien läheisellä maaseudulla. Harvaan asutulla maaseudulla elinkeinorakenne on yksipuolisempi ja haavoittuvampi ja työllistymisen mahdollisuudet heikommät. Samanaikaisesti monilla maaseutuyrityksillä on puutetta ammattitaitoisesta työvoimasta. Maaseutualueiden tilanne on parempi Etelä- ja Länsi-Suomessa kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Monet maamme tulevaisuuden haasteista korostuvat maaseudulla. Vanhusten osuus väestöstä kasvaa erityisesti harvaan asutuilla maaseutualueilla. Maaseudun alhaisempi tulotaso sekä pitkät etäisyydet ja harva asutus vaikeuttavat mm. palvelujen ylläpitoa.

Kotimainen maataloustuotanto on ruokajärjestelmämme perusta. Maataloutta harjoitetaan koko maassa, vaikka tuotanto on viime vuosina keskittynyt tuotanto-oloiltaan suhteellisesti edullisimmille alueille. Maatilojen määrä on vähentynyt ja tilakoko kasvanut jo vuosikymmenien ajan, mutta tuotantomäärät ja peltoala ovat silti säilyneet suhteellisen vakaina.

Keskeisten tuotteiden tuotantomäärät vastaavat likimain kotimaista kulutusta lukuun ottamatta naudan- ja lampaanlihan, rukiin ja sokerin tuotantoa sekä valkuais- ja öljykasvien tuotantoa. Merkittävä määrä eläinten ruokintaan tarvittavasta täydennysvalkuaisesta joudutaan tuomaan, mikä on huoltovarmuuden kannalta ongelmallista.

Maatalouden rakennekehityksen arvioidaan jatkuvan edelleen. Tilamäärä vähenee, tuotanto tehostuu ja keskittyy suurempiin tuotantoyksiköihin. Keskimääräinen peltoala on kasvanut 17 hehtaarilla vuodesta 2000 ollen nyt n. 47 hehtaaria (luomutilat lähes 57 ha). Vastaavasti myös kotieläintalouden tuotantoyksiköiden koko kasvaa ja tuotannossa otetaan käyttöön uutta teknologiaa.

Suhteellisen kilpailukyvyn säilyttäminen edellyttää, että maatalouden rakenne- ja tuottavuuskehitys on vähintään yhtä nopeaa kuin keskeisissä kilpailijamaissa. Rakennetuilla on keskeinen merkitys investointien edistäjänä. Osa maataloista valitsee tuotannollisen erikoistumisen sijasta toiminnan monipuolistamisen, mikä näkyy muuta yritystoimintaa harjoittavien maatilojen suhteellisen osuuden kasvuna.

Maatalouden kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen on tärkeää, jotta kotimainen raaka-ainetuotanto säilyy, jolloin myös ruoan alkuperä tunnetaan mahdollisimman hyvin. Riittävä kannattavuus on myös edellytys tuotantoa kehittäville investoinneille ja sille, että tiloille saadaan tuotannon jatkajia. Investoinnit ja osaamisen kehittäminen parantavat tuotannon tehokkuutta, luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ympäristön tilaa. Maatalouden taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut vaikeammin ennakoitavaksi tuotteiden ja tuotantopanosten hintojen aikaisempaa suuremman vaihtelun vuoksi. Viime vuosina tuotantopanosten hinnat ovat nousseet tuotteiden hintoja nopeammin, mikä on heikentänyt tuotannon kannattavuutta erityisesti kotieläintaloudessa. Venäjän elintarvikkeiden tuontikiellon kaltaiset tapahtumat ovat heikentäneet edelleen kannattavuutta, erityisesti maidontuotannossa. Kilpailutilanteesta johtuen maatilojen mahdollisuudet parantaa kannattavuutta markkinaehtoisesti ovat rajalliset. Maataloustuotteiden myyntitulojen ja tuotantopanosten hintojen kehitykseen valtiovalan toimin ei voida juurikaan vaikuttaa.

Maataloustuotannon kannattavuuteen vaikuttavat myyntitulojen ja kustannusten ohella keskeisesti maatalouden EU:n rahoittamat ja kansalliset tuet. Niiden osuus maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotosta on noin kolmannes. Tukikonaisuus on rakennettu siten, että se on eri tuotantosuuntien ja alueiden kannalta mahdollisimman tasapainoinen. Viljelijöiden tulotasoon ja tuotannon kannattavuuteen vaikutetaan erityisesti EU:n suorien tukien (mom. 30.20.41), luonnonhaittakorvausten (mom. 30.20.44) ja maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien (mom. 30.20.40) avulla. Viljelijätuista noin puolet sisältyy maaseutuohjelmaan.

Vuosien 2017—2019 viljelijätuet ja tukien EU-osuudet (milj. euroa)¹⁾

	2017	2018 arvio	2019 arvio
Eläinten hyvinvointikorvaukset (30.10.43)	68	68	68
— valtion osuus	39	39	39
— EU:n osuus	29	29	29
Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (30.20.40)	328	325	319
EU-tulotuki (30.20.41)	534	525	525
Peltoalaperusteiset ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto ja ei-tuotannolliset investoinnit yhteensä (30.20.43)	300	291	291
— valtion osuus	174	169	169
— EU:n osuus	126	122	122
Luonnonhaittakorvaukset yhteensä (30.20.44)	573	519	521
— valtion osuus	470	422	424
— EU:n osuus	103	97	97
Yhteensä viljelijätuet	1 803	1 728	1 724
— valtion osuus	1 011	955	951
— EU:n osuus	792	773	773
— EU:n osuus, %	44	45	45

¹⁾ Taulukossa on tarkasteltu vuosiin 2017—2019 kohdistuvaa tukea. Tuen maksu voi jakautua tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

Maa- ja elintarviketalouden kilpailukyky Suomen olosuhteissa perustuu tulevaisuudessa entistä enemmän kaikkien ruokajärjestelmän toimijoiden vahvaan osaamiseen sekä innovaatioiden kehittämiseen ja nopeaan käyttöönottoon. Innovaatioita ovat mm. uudet biotalouden tuotteet, uudet tuotantoteknologiat ja uudet ympäristöystävälliset tuotantotavat. Kilpailukykyä voidaan lisätä kasvattamalla tuotannon jalostusarvoa, viennin kasvattamisella tai erikoistumalla esimerkiksi luomutuotantoon. Myös luonnontuoteala on kasvava sektori, joka tarjoaa erilaisia hyvinvointihyötyjä ja kaupallisia mahdollisuuksia.

Elintarvikesektori on teollisuuden aloista neljänneksi suurin. Kaikkiaan ruoka-ala työllistää Suomessa noin 340 000 henkeä eli noin 13 % työllisestä työvoimasta. Elintarvikkeiden jalostus on Suomessa polarisoitunut. Muutamalla suurella yrityksellä on alalla vahva rooli, vaikka henkilöstömäärällä mitattuna alan yrityksistä 99 % lukeutuu alle 250 henkilöä työllistäviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Ruokajärjestelmän kannalta keskeistä on, että alalla on riittävästi vahvoja, innovatiivisia, kasvuhaluista ja kilpailukykyisiä yrityksiä.

Kuluttajien valinnat ja ruokaosaaminen vaikuttavat vahvasti ruokajärjestelmään ja sen tulevaisuuteen. Entistä useammin kuluttajien ostopäätösten perusteena ovat oman terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella myös tuotantolähteen hyvinvointi sekä tuotantoketjun ympäristökuormituskysymykset sekä sosiaaliset näkökulmat ja työllisyyskysymykset. Ruokajärjestelmä on monipuolistunut ja kansainvälistynyt, ja toisaalta kiinnostus mm. lähi- ja luomuruokaan on kasvanut. Ruoan alkuperä, tuotantotavat, turvallisuus ja terveellisyys kiinnostavat kuluttajia. Viestinnän ja ruokakasvatuksen kautta voidaan lisätä tietoa vastuullisesta ja kestävästä ruokajärjestelmästä.

Ruokamarkkinoiden globalisoituminen tuo haasteita hallita ruokajärjestelmän riskejä kuten tauteja, jotka leviävät elintarvikkeiden, elävien eläinten tai eläintuotteiden sekä kasvien välityksellä maista, joiden tauti- ja hygieniatilanne on heikko tai joiden tuotanto-olosuhteet ovat sellaiset, että näitä riskejä ei pystytä täysin hallitsemaan. Valveutuneet kuluttajat edellyttävät vastuullista toimintaa kaupalta, teollisuudelta ja alkutuotannolta. Ruokajärjestelmän eri osat kytkeytyvät monin tavoin toisiinsa, ja tällöin yhden osapuolen menestyminen vaikuttaa muidenkin osapuolien menestymiseen. Tätä kokonaisuutta ohjataan ruokapolitiikalla. Valtioneuvoston ruokapoliittista selontekoa (Ruoka2030) toimeenpannaan parhaillaan.

Maatalouden ravinnepäästöt maaperään ja vesistöihin ovat vähentyneet maaseutuohjelman toimenpiteiden, ympäristötietoisuuden ja -osaamisen lisääntymisen, kulutustottumusten muutosten sekä uusien tarkennettujen tuotantomenetelmien ja luomutuotannon lisääntymisen seurauksena. Ilmastonmuutos, luonnonvarojen määrä ja laatu, kaavoitus ja muu yhdyskuntarakenteen ohjaus sekä energian tuotantotavat vaikuttavat olennaisesti myös ruokajärjestelmän ja maaseutualueiden kehitykseen. Tulevaisuudessa tärkeinä haasteina säilyvät ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen. Ne edellyttävät ratkaisuja, jotka vaikuttavat maankäyttöön, energian kulutukseen, ravinteiden kierrätykseen, maataloustuotantoon ja tuotantotekniikkaan. Kansallisen energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti maatalousperäisten energialähteiden tuotanto ja käyttö lisääntyvät lähivuosina.

Keskeiset toimenpiteiden tavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2019 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti maaseudun kehittämisen (luku 30.10) ja maa- ja elintarviketalouden (luku 30.20) politiikkasektoreille seuraavat pääluokkaperusteluissa esitetyjä yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat toimenpiteiden tavoitteet. Määrärahat näiden tavoitteiden edistämiseen on budjetoitu lukujen 30.10 ja 30.20 momenteille.

- perusrakenteet ja edellytykset kasvua ja työllisyysasteen nousua tukevalle monipuoliselle elinkeinotoiminnalle ovat maaseudulla kunnossa
- digitalisaation mahdollisuudet on hyödynnetty
- maaseudulla on hyvät edellytykset vakinaiseen ja vapaa-ajan asumiseen sekä hyvään elämänlaatuun
- omaehtoinen paikallinen kehittäminen on vahvaa
- ruuantuotannon ja jalostuksen kilpailukyvyyn, osaamisen ja kehittämisen voimavarat on turvattu
- bio- ja kiertotalouteen liittyvä yritystoiminta on lisääntynyt ja monipuolistunut
- ruokaketjun toiminta on kuluttajalähtöistä
- kauppatase on parantunut kotimaisen ruuan kulutuksen kasvun ja lisääntyneen viennin myötä
- maatalouden rakenne ja tuottavuus ovat parantuneet ja alalle on saatu riittävästi uusia yrittäjiä
- ohjaukset ja säädökset ovat edistäneet yrittäjyyttä ja kokeilukulttuuria
- peltojen tuotantokykyä ylläpidetään ja hyvät viljelymenetelmät ja ravinteiden kierrätys ovat laajasti käytössä
- vesien ja maaperän suojelun, luonnon monimuotoisuuden, ilmastonmuutoksen torjunnan ja siihen sopeutumisen vaatimukset on huomioitu ruokaketjun toiminnassa
- resurssien käyttö ja ravinteiden kierrätys ovat tehostuneet ja luoneet uutta liiketoimintaa
- luonnontuotteiden ja luonnon tarjoamien aineettomien hyödykkeiden käyttö on kasvanut
- vaarallisia tai helposti leviäviä eläintauteja ja vaarallisia kasvintuhoojia ei esiinny
- eläinten hyvinvointi on korkealla tasolla
- elintarviketieteen vastuulliset toimintatavat ovat käytössä ja niitä on kehitetty yhdessä elinkeinon kanssa
- valvonta on riskiperusteista ja elinkeinon omavalvontaan perustuvaa
- mikrobilääkeresistenssi on hallinnassa
- korkeatasoisia, turvallisia ja Suomeen soveltuvia tuotantopanoksia on riittävästi saatavissa
- elintarvikkeet ovat mikrobiologisesti, kemiallisesti ja ravitsemuksellisesti turvallisia
- kuluttajat saavat elintarvikkeista oikeaa ja riittävää tietoa
- terveellistä ravitsemusta ja suomalaista ruokakulttuuria on edistetty yhdessä elinkeinon kanssa

— paikkatietoaineistojen keruuta, hallintaa ja käyttöä sekä paikkatietopalveluiden kehittämistä tuetaan palveluilla, jotka edistävät paikkatietoaineistojen ja –palveluiden laatua ja yhteiskäyttöä sekä kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin hyödyntämistä ja kehittymistä

— hallinnonalan tietovarannot ovat monipuolisesti hyödynnettäviä ja yhteiskäyttöisiä sekä hyvin hallittuja ja turvallisia

— luonnonvaratieto on ajantasaista ja yhteiskäyttöistä ja sitä hyödynnetään tehokkaasti luonnonvaratalouden ohjauksessa.

Maaseudun kehittämisen (30.10) sekä Maa- ja elintarviketalouden (30.20) politiikkasektorien tunnusluvut

Maaseudun kehittäminen¹⁾

	2005	2010	2015 ²⁾	2016 ³⁾
Maaseutualueella sijaitsevien yritysten toimipaikkojen osuus kaikista toimipaikoista, %	32,2	37,3	37,4	36,4
Työllisyysaste yhteensä	64,3	65,0	64,5	64,3
— harvaan asuttu maaseutu	54,8	57,7	58,3	58,5
— ydinmaaseutu	62,4	63,2	63,4	63,3
— kaupunkien läheinen maaseutu	68,0	68,8	68,6	68,5
— kaupungit	65,1	65,5	64,6	64,3
Maaseutualueilla asuvien osuus väestöstä, %	32,0	31,0	29,7	29,3
Vakituisesti maaseutualueilla asuvien ja kesäasukkaiden osuus väestöstä, %	39,5	38,4	37,2	36,8
Maaseutualueilla yöpyneiden osuus kaikista yöpyneistä, %	35,5	33,9	33,2	33,7

¹⁾ Taulukon luvut koskevat Manner-Suomea (Lähde: Tilastokeskus, maaseutuindikaattorit).

²⁾ Toimipaikat ja työllisyysaste 2014.

³⁾ Toimipaikat ja työllisyysaste 2015.

Maaseutuohjelma (EU-osarahoitteiset)¹⁾

	2007—2013 toteutuma	2014—2020 tavoite	2014—2017 toteutuma
Luodut uudet työpaikat	7 948	5 700	796
Tuetut yritykset, kpl	10 599	6 550	824
Koulutuksiin osallistuneet, hlö	39 456	25 000	990
Maatalouden investoinnit, kpl	1 771	7 000	1 743
Aloitustuet, kpl	2 942	2 700	215

¹⁾ Maaseutuohjelman 2014-2020 toteutus käynnistyi täysimääräisesti vuonna 2016.

Maa- ja elintarviketalous

	2015	2016	2017	2018—2019 tavoite
Maatalouden yrittäjätulo/FWU (euroa/vuosi) ¹⁾	16 400	12 500	11 900	kasvaa
Kotimaisen tuotannon osuus (%) kulutuksesta				
— liha yhteensä	81	81	80	kasvaa
— maitotuotteet yhteensä	67	67	68	kasvaa
Täydennysvalkuaisen omavaraisuusaste (%) ²⁾	16	17	>17	kasvaa

	2015	2016	2017	2018—2019 tavoite
Maataloustuotannon arvo (milj. euroa) ³⁾	3 820	3 370	3 290	kasvaa
Elintarviketuotannon bruttoarvo yhteensä (milj. euroa) ⁴⁾	26 602	26 909	27 510	kasvaa
Elintarvikeviennin arvo (milj. euroa) ⁵⁾	1 475	1 465	1 621	kasvaa

1) FWU on yrittäjäperheen työtunneista laskettu kokopäiväisesti työskentelevien yrittäjäperheen jäsenten lukumäärä (0,9 henkilöä tilaa kohti vuonna 2016). Maatalouden yrittäjätulo kuvaa keskimäärin yrittäjää kohti saatua tuloa vuodessa. Vuoden 2017 luku on ennuste.

2) Sisältää rypsin, rapsin, härkäpavun ja herneen osuuden kotieläinsektorin täydennysvalkuaisesta. Vuoden 2017 luku on arvio.

3) Luvut sisältävät tukia lukuun ottamatta kaiken maataloustuotannon, myös välituotteiden, arvon. Vuoden 2017 luku on ennuste.

4) Maatalouden, elintarviketeollisuuden, ravitsemistoiminnan sekä elintarvikkeiden tukku- ja vähittäiskaupan tuotannon bruttoarvo. Vuoden 2017 luku on arvio.

5) Lähde: Tulli/ETL. Luvut eivät sisällä rehuja.

Maatalouden ympäristökuormitus

	2000—2006 keskim.	2007—2013 keskim.	2014 toteutuma	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2016—2018 tavoite
Valtakunnallinen typpitase, kg N/ha ¹⁾	53,8	46,3	47,5	49,5	47,4	<46,0
Valtakunnallinen fosforitase, kg P/ha ¹⁾	7,6	4,0	3,8	4,0	3,6	<5,0
Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ²⁾	6,4	6,4	6,5	6,5	6,5	<6,5
Maatalouden maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ³⁾	7,6	7,7	7,7	7,7	7,9	<7,9
Maatalouden ammoniakkipäästöt kt/vuosi ⁴⁾	30,9	30,8	30,2	28,8	28,6	<28,6

1) Typpi- ja fosforitase kuvaavat peltohehtaarille käytetyistä panoksista tulevien ja lopputuotteisiin sitoutuneiden ravinnemäärien erotusta (Lähde: Luonnonvarakeskus, Agrikaattori).

2) Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöiksi luetaan metaanipäästöt kotieläinten ruuansulatuksesta ja lannankäsittelystä, dityppioksidipäästöt lannankäsittelystä ja viljelymaasta sekä kalkituksen hiilidioksidipäästöt, Lähde: Tilastokeskus ”Greenhouse gas emissions in Finland 1990—2016” 15.3.2018.

3) Maatalouden maankäyttösektorin (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätaloussektori) kasvihuonepäästöjä ovat viljelysmaasta ja ruohikkoalueilta syntyvät hiilidioksidipäästöt, Lähde: Tilastokeskus ”Greenhouse gas emissions in Finland 1990—2014” 15.3.2017.

4) Lähde: Kaukokulkeutumissopimukselle toimitettu inventaarioraportti - Informative Inventory Report, IIR 2018 15.3.2018.

Luomu- ja lähiruoka

	2015	2016	2017	2018—2019 tavoite
Elintarvikealan mikro- ja pienyritysten ¹⁾				
— lukumäärä (kpl)	1 722	1 655	>1 655	kasvaa
— tuotannon jalostusarvo (milj. euroa)	641,7	670,9	>670,9	kasvaa
Luomuviljelty peltoala (%) ²⁾	9,9	10,7	11,4	kasvaa
Luomukotieläintilojen lukumäärä (kpl) ²⁾	899	959	974	kasvaa
Luomuelintarvikevalmistajien lukumäärä (kpl) ¹⁾	674	697	>697	kasvaa

1) Yritysten lukumäärätietojen tilastopohja muuttunut (Lähde: Tilastokeskus). Tilastojen valmistumisen aikatauluista johtuen vuoden 2016 toteutumaa ei saatavilla.

2) Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

	2015	2016	2107	2018—2019 tavoite
Vaarallisia tai helposti leviäviä eläintauteja (kpl)	0	15	13	0
Vaarallisia kasvintuhoojia (uusia pysyvästi) (kpl)	0	0	0	0
Eläinten hyvinvointikorvauksia saaneiden tilojen osuus kotieläintiloista (%)	45	43	46	kasvaa
Raportoidut elintarvikevälitteiset ruokamyrkytys-epidemioidut (kpl)	40	56	47	alle 45
— niissä sairastuneiden määrä (kpl)	655	1 382	983	alle 1 000
Salmonellan esiintyvyys (%)				
— elintarviketuotantoeläimissä ja elintarvikkeissa	alle 1	alle 1	alle 1	alle 1
— elintarviketuotantoeläinten rehuissa	0	0	0	0
OIVA-huoneistotarkastuksissa parhaimpien tason saavuttaneet kohteet (%)	88	86	87	yli 85
Vaatimukset täyttävien tarkastuskohteiden osuus (%)				
— maatalouden tuotantopanokset (siemenet, lannoitevalmisteet, kasvinsuojeluaineet ja rehut)	yli 94	89	90	yli 95
— luonnonmukainen ruokaketju	98	98	98	yli 95
— otantaan perustuva eläinsuojeluvalvonta	82	76	arvio 88	yli 85

Talousarvion ulkopuoliset rahastot*Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)*

Kokonaan kansallisesti rahoitettavat investointiavustukset myönnetään ja maksetaan edelleen Makerasta. Rahastoon ei tuloudu enää vuonna 2019 kärkihankevaroja, jonka vuoksi Makeran taloudellinen tilanne heikkenee nopeasti. Rahaston taloudellista tilannetta on tarkasteltu seuraavassa taulukossa. EU-osarahoitteiset investointi- ja aloitusavustukset rahoitetaan talousarviosta (mom. 30.10.40). Maatalouden investointeja ja tilanpidon aloittamista edistetään myös korkotuen avulla (mom. 30.10.41).

MAKERAsta ja talousarviosta myönnettävät maatalouden rakennetuet tukimuodoittain vuosina 2017—2019 (milj. euroa)

	2017 tilinpäätös	2018 arvio	2019 arvio
MAKERA			
Käytettävissä olevat varat yhteensä	123,17	126,6	114,20 ²⁾
— omat tulot ¹⁾ (mm. lainojen lyhennykset ja korot)	18,34	17,80	15,60
— lainojen ja avustusten peruutukset	0,02	0,20	0,10
— tulot EU:lta + sekalaiset tulot	1,12	0,50	0,40
— edelliseltä vuodelta siirtyvä määrä	67,55	68,10	98,09
— muut tulot	3,13	1,00	-
— siirto talousarviosta ²⁾	33,00	49,00	-
LAINAT, yhteensä			
MAKERAsta (valtionlainat)	0,16	1,90	1,90
Korkotukilainat yhteensä (mom. 30.10.41)	175,00	250,00	250,00

	2017 tilinpäätös	2018 arvio	2019 arvio
AVUSTUKSET			
MAKERAsta	23,77	44,80	44,50
EU-osarahoitteiset avustukset (mom. 30.10.40)	67,50 ³⁾	67,50 ³⁾	96,00
KORKOTUKILAINOJEN KORKOTUKI (mom. 30.10.41)	10,58	25,00	25,00

¹⁾ Sisältää myös kauppahintasaamiset ja tilojen myynnit.

²⁾ Hallitusohjelman mukaisesti maatalouden kannattavuuden parantamiseen panostettiin Makeran kautta hallitukauden aikana vuosina 2016—2018. Vuoden 2018 siirto on hallitusohjelman mukainen 49,0 milj. euroa.

³⁾ Lisäksi vuodelta 2016 siirtyi sitomatonta myöntövaltuutta 41,2 milj. euroa ja vuodelta 2017 siirtyi 12,7 milj. euroa.

Maatalouden interventiorahasto (Mira)

Maataloustuotemarkkinoiden liiallisia häiriötilanteita vakiinnutetaan EU:n markkinajärjestelmään sisältyvien markkina- ja interventiotoimien avulla. Interventiotoiminta on lähinnä tuotteiden varastointia. Toimien rahoitusta varten on *maatalouden interventiorahasto*, jonka menot rahoitetaan pääosin EU:n maatalouden tukirahaston varoista. Maatalouden interventiorahaston valtion vastattavaksi jäävät menot katetaan rahastoon tehtävällä budjettisiirrolla momentilta 30.20.60.

40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 84 976 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien nuorten viljelijöiden ja nuorten elinkeinonharjoittajien tilanpidon aloitusavustusten sekä maatalouden investointiavustusten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2019 saa tehdä ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 96 000 000 eurolla. Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa vuoden 2018 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2019.

Selvitysosa: Nuoren viljelijän ja nuoren elinkeinonharjoittajan aloittamisavustukset sekä maatalouden investointiavustukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Avustuksilla parannetaan maatalouden tuottavuutta ja kilpailukykyä, pienennetään tilanpidon aloittamiseen liittyvää taloudellista riskiä sekä osaltaan turvataan maataloustuotannon jatkumista. Investointeja tuetaan momentilta myönnettävien osarahoitteisten avustusten lisäksi korkotuella (mom. 30.10.41) sekä maatilatalouden kehittämisrahastosta myönnettävillä kansallisilla avustuksilla ja valtiontakauksilla.

Avustuspäätösten kokonaismääräksi arvioidaan 96 000 000 euroa. Tästä määrästä aloitusavustuksia arvioidaan olevan n. 13 000 000 euroa ja investointiavustuksia 83 000 000 euroa. Avustusten maksatus ajoittuu neljälle vuodelle.

Vuonna 2019 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 84 976 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 35 690 000 euroa ja kansallista osuutta 49 286 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2019 ¹⁾	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset ²⁾	65,6	28,1	4,6	-	-	98,3
Vuoden 2019 sitoumukset	28,8	38,4	24,0	4,8	-	96,0
Menot yhteensä	94,4	66,5	28,6	4,8	-	194,3

¹⁾ Osa menoista katetaan siirtyvällä erällä.

²⁾ Menoissa otettu huomioon vuoden 2018 ensimmäisessä lisätalousarviossa oleva myöntövaltuuden lisäys 12,75 milj. euroa.

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.10.40 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		esitys 2019
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2015—2017	budjetoitu 2018	
Aloitus- ja investointiavustukset	170,9	236,1	407,0	114,1	75,3	85,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehysmuutos	20 000
Tukiohjelman toteuttamiseen liittyvä muutos	-10 300
Yhteensä	9 700

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	84 976 000
2018 talousarvio	75 276 000
2017 tilinpäätös	71 976 000

41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 25 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), kolttilain (253/1995), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maaseutuelinkeinolain (1295/1990) ja maatilain (188/1977) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen.

Valtuus

Vuonna 2019 korkotukea saa hyväksyä enintään 250 000 000 euron lainapääomalle.

Selvitysosa: Maatalouden rakennetukilain nojalla myönnettävissä korkotukilainoissa vuosittainen korkotuki on vuodesta 2013 alkaen myönnettyissä lainoissa enintään kolme prosenttia jäljellä olevasta lainamäärästä ja aiemmin myönnettyissä vastaavasti enintään neljä prosenttia. Aikaisemman rahoituslainsäädännön nojalla vuosina 1996—2012

myönnettyissä lainoissa korkotuen enimmäismäärä on enintään neljä tai viisi prosenttia jäljellä olevasta lainamäärästä lainan myöntämisaikakohdasta riippuen. Ennen vuotta 1996 myönnettyistä maaseutuelinkeinolain mukaisista lainoista maksetaan luottolaitokselle korkotukea 50 % luottolaitoksen perimästä kokonaiskorosta. Maatilalain mukaisille lainoille maksettavan korkohyvityksen määrä vaihtelee lainan myöntämivuodesta ja lainalajista riippuen. Korkotukilainojen takaisin maksamatta oleva pääoma oli vuoden 2017 lopussa yhteensä n. 1,49 mrd. euroa. Määrärahan mitoituksessa on oletettu vuonna 2019 keskimääräiseksi korkotueksi 2 % korkotukilainojen pääomasta.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 myönnettyt korkotukilainat	23,9	26,6	23,9	24,3	86,6	185,3
Vuonna 2019 myönnettävät korkotukilainat	1,1	3,3	4,3	4,9	29,0	42,6
Menot yhteensä	25,0	29,9	28,2	29,2¹⁾	115,6	227,9

¹⁾ Vuodesta 2022 lähtien korkotuen määrän arvioidaan olevan 3 % korkotukilainojen pääomasta.

2019 talousarvio	25 000 000
2018 talousarvio	25 000 000
2017 tilinpäätös	10 582 104

42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 40 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) luopumiseläkelain (16/1974) mukaisten korvausten maksamiseen

2) maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) ja maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaisten luopumistukien ja hoitokustannusten maksamiseen

3) EU:n ohjelmakauden 1995—1999 luopumistukijärjestelmän ja maatalouden metsätoimenpideohjelman sitoumuksista aiheutuneiden Suomen velvoitteiden maksamiseen kokonaan kansallisesti.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luopumistuella edistetään yksikkökoon suurentamista ja sukupolvenvaihdoksia maa- ja porotaloudessa. Tavoitteena on myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää. Uusia luopumistukipäätöksiä voitiin tehdä vuoden 2018 loppuun asti, minkä jälkeen maatalouden varhaiseläkkeiden myöntäminen ei ole enää mahdollista Euroopan unionissa.

Vuonna 2019 maksetaan kokonaan kansallisesti rahoitettavista neljästä maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmästä (ajanjaksot 2003—2006, 2007—2010, 2011—2014 ja 2015—2018) sekä aiempien vuosien luopumiseläke- ja -korvausjärjestelmästä aiheutuvia menoja sekä niihin liittyviä sopimusten hoitokuluja.

Luopumistukien ja -eläkkeiden toteutuminen vuonna 2019

Tukimuoto	Järjestelmän piiriin tullut sen voimassaoloaikana		Eläkkeitä maksussa v. 2019 lopussa, arvio kpl	Keskimääräinen korvaus v. 2019, arvio euroa/kk
	Tiloja	Luopujia		
Luopumiseläke			7 454	242
Luopumistuki 2003—2006	3 389	5 794	18	874
Luopumistuki 2007—2010	2 467	4 298	190	650
Luopumistuki 2011—2014	2 113	3 276	1 410	995
Luopumistuki 2015—2018 ¹⁾	351	535	432	1 214
Yhteensä	8 320	13 903	9 504	

¹⁾ Arvio vuoden 2019 lopun tilanteesta.

Vuosina 2018 ja 2019 määrärahan tarpeen arvioidaan jakautuvan seuraavasti (milj. euroa)

	2018 arvio	2019 arvio
Luopumiseläkkeet	25,86	23,45
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2003—2006	0,97	0,42
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2007—2010	2,84	1,86
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2011—2014	21,22	18,55
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2015—2018	3,92	6,09
Hoitokulu ¹⁾	1,52	0,72
Yhteensä	56,33	51,09²⁾

¹⁾ Hoitokulun perusteet ovat vahvistettu vuosille 2015—2018. Vuoden 2019 hoitokulu on Melan arvio.

²⁾ Lisäksi momentilla on käytettävissä edelliseltä vuodelta siirtyvää määrärahaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehysmuutos	-12 000
Tarvearvion muutos	-5 830
Yhteensä	-17 830

2019 talousarvio	40 500 000
2018 talousarvio	58 330 000
2017 tilinpäätös	57 230 000

43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 67 767 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa toteuttavien eläinten hyvinvointikorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuodelle 2014 yhdellä vuodella jatkettujen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten eläinten hyvinvointia edistävien tukien maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Eläinten hyvinvointikorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020.

Eläinten hyvinvointikorvausten tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin kohentuminen. Tavoitteena on tuotantoeläinten lajinmukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvointisitoumus voidaan tehdä naudoista, sioista, lampaista, vuohista sekä siipikarjasta. Eläinten hyvinvointisitoumuksissa viljelijä sitoutuu noudattamaan toimenpiteen ehtoja valitsemiensa eläinlajien osalta. Sitoumus on 1-vuotinen, mutta se voidaan uusia vuosittain.

Vuonna 2017 eläinten hyvinvointikorvaukseen oli sitoutunut n. 6 200 kotieläintuotannon harjoittajaa. Tuotantosuunnittain tarkasteltuna mukana on 52 % nautatiloista, 72 % sikatiloista, 47 % lammass- ja vuohitiloista sekä 81 % siipikarjatiloista.

Vuonna 2019 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 67 767 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 28 462 000 euroa ja kansallista osuutta 39 305 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentilta voidaan maksaa myös ohjelmakauden 2007—2013 mukaisia ja vuodelle 2014 yhdellä vuodella jatkettuja eläinten hyvinvointia edistäviä tukia. Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.10.43 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2014—2017	budjetoitu 2018	esitys 2019
Eläinten hyvinvointikorvaukset	192,360	265,640	458,000	186,550	67,767	67,767

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	67 767 000
2018 talousarvio	67 767 000
2017 tilinpäätös	67 767 000

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 466 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden neuvontapalvelujen valtionavusta annetun valtioneuvoston asetuksen (431/2016) mukaisesti neuvontaan myönnettävien valtionapujen maksamiseen valtakunnallista, koko maan kattavaa neuvontaa harjoittaville yrityksille ja muille yhteisöille.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtionavulla turvataan alueellisesti ja sisällöllisesti kattava, kohtuuhintainen ja ammattitaitoinen neuvonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Valtionapua saavien neuvontajärjestöjen vaikuttavuutta mitataan mm. asiakkaiden määrällä. Noin 40 % maatalous- ja puutarhayrityksistä ovat neuvontajärjestöjen asiakkaita tai jäseniä.

Valtionavun käytölle on asetettu alustavat tavoitteet maaseudun elinkeinojen edistämiseksi:

1. Luodaan neuvonnan keinoin ja eri yhteistyömuotoja edistämällä edellytyksiä biotalouteen ja ruokaketjuun perustuvan liiketoiminnan kilpailukyvyille ja kasvulle.
2. Edistetään neuvonnalla ja neuvonnan palveluja kehittämällä ympäristöystävällisempiä tuotantomenetelmiä ja uusiutuvien luonnonvarojen käytön kestävyyttä mm. tuotantopanosten optimaalisella ja kestäväällä käytöllä.
3. Edistetään neuvonnallisilla ja kotieläinjalostuksellisilla keinoin sekä mittareita ja menetelmiä kehittämällä ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä ruokaketjun vastuullisuutta.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2019 tavoitteet sovitaan tarkemmin tulossopimuksissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Maatilojen neuvonta) (EK)	-1 752
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Suomen hevostietokeskus ry) (EK)	-48
Yhteensä	-1 800
2019 talousarvio	3 466 000
2018 talousarvio	5 266 000
2017 tilinpäätös	5 366 000

51. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 843 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:

- 1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroestaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen
- 2) porotalouden edistämiseen tähtäävän neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtakunnan rajoilla olevien poroestaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Poroaitasopimusten mukaisten valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito	987 000
Neuvontatyön tukeminen	803 000
Porotalouden koetoiminta	53 000
Yhteensä	1 843 000
2019 talousarvio	1 843 000
2018 talousarvio	1 843 000
2017 tilinpäätös	1 843 000

54. Rahapelitoiminnan tuotolla rahoitettava hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 41 592 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) sekä rahapeliyhtiön tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetussa valtioneuvoston asetuksessa (14/2017) tarkoitettujen avustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Veikkaus Oy:n tuotoista kohdennetaan 4 % hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen, jota vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.20. Tuloja vastaavasti käytetään harkinnanvaraisesti myönnettävinä avustuksina osuus hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen. Lisäksi tuloja vastaavasti voidaan käyttää 168 000 euroa hevostalouden tutkimukseen (mom. 30.01.05) sekä 240 000 euroa hevostalouden edistämiseen tarkoitettujen avustusten myöntämisestä aiheutuviin kuluihin (mom. 30.01.01).

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarkentunut tuloarvio momentilla 12.30.20	1 500
Yhteensä	1 500

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	41 592 000
2018 talousarvio	40 092 000
2017 tilinpäätös	39 772 000

55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 305 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää 4H-toiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: 4H-toiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta asuinympäristönä tarjoamalla monipuolista harrastus-, palvelu- ja kilpailutoimintaa, työllistämällä nuoria sekä tarjoamalla heille mahdollisuuksia yrittäjyyden kokeilemiseen mm. omia yrityksiä perustamalla.

Erityisenä painopistealueena on nuorten työmahdollisuuksien ja työelämävalmiuksien lisääminen sekä yrittäjyyden edistäminen, joilla osaltaan vastataan nuorten työllistymisen haasteisiin. Järjestössä on otettu käyttöön mm. ”kolme askelta työelämään” -toimintamalli. 4H-yhdistykset toimivatkin työnantajina tuhansille nuorille.

4H-järjestössä on yhteensä n. 250 valtionavustusta saavaa yhdistystä, joiden toiminta kattaa n. 90 % Suomen kunnista. Jäseniä yhdistyksissä on yli 51 000.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2019 tavoitteet sovitaan tarkemmin tulossopimuksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (4H-nuorisotyö) (EK)	-600
Yhteensä	-600
2019 talousarvio	3 305 000
2018 talousarvio	3 905 000
2017 tilinpäätös	3 905 000

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisessa laajuudessa valtakunnallisten maaseudun sekä saariston tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien hankkeisiin sisältyvät kulutusmenot

2) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisen maaseutupolitiikan neuvoston toimintaan

3) julkisyhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen tarvittavan enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen

4) kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen

5) kyläkaupat monipalvelukeskuksina -kokeiluhankkeiden toteuttamiseen

6) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 14 §:ssä mainitun saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan maaseutu- ja saaristopolitiikan ohjelmien tavoitteiden toteuttamista sekä rahoitetaan ohjelmien mukaisia valtakunnallisia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Määrärahaa käytetään maaseutupoli-

tiikan neuvoston ja saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan ja verkostotyöhön. Määrärahaa käytetään myös kylätoiminnan tukemiseen sekä uutena käyttökohteena kyläkaupat monipalvelukeskuksina -kokeiluhankkeeseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämishankkeet	682 000
Kylätoiminnan valtionapu	1 100 000
Kyläkaupat monipalvelukeskuksina -kokeiluhanke	300 000
Maaseutupolitiikan neuvosto	68 000
Saaristoasiain neuvottelukunta	150 000
Yhteensä	2 300 000
2019 talousarvio	2 300 000
2018 talousarvio	2 000 000
2017 tilinpäätös	1 273 000

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 153 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja sen toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä perustelluissa tapauksissa ennakon maksamiseen
- 2) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 223 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen
- 3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2019 saa tehdä ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 121 700 000 eurolla, josta osoitetaan 44 000 000 euroa paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia varten sekä 77 700 000 euroa muita tältä momentilta rahoitettavia toimia varten.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia vuoden 2018 myöntämisvaltuuksia on jäänyt käyttämättä, saa käyttää jätettyjä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2019.

Selvitysosa: Momentin varoin rahoitetaan ohjelmakaudella 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisia maaseudun yritystoiminnan, palvelujen, kylien ja yhteistyön kehittämiseen, koulutukseen ja tiedonvälitykseen sekä Leader-toiminnalla toteutettavaan paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia.

Rahoitus toteutetaan yritystukina sekä paikallisina, alueellisina, alueiden välisinä, valtakunnallisina ja kansainvälisinä hankkeina. Tekninen apu tukee koko ohjelman toimeenpanoa. Ohjelman toteuttamiseen tarvittavat henkilötyövuodet vastaavat teknisen avun lisäksi nk. valtion hallinnon oman tuotannon hankkeissa vuosittain palkattavan henkilöstön

enimmäismäärää. Teknistä apua on vuosina 2014—2023 käytettävissä ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimeenpanoa varten 871 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta käytettiin 251,25 henkilötyövuotta vuoden 2017 loppuun mennessä.

Myöntämisvaltuuden jako elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille perustuu maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä jokaiselle valitulle Leader-ryhmälle määritellyyn suuntaa antavaan rahoitukseen paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia varten sekä hyväksytyihin suunnitelmiin alueellisten varojen kohdentamiseksi muita tältä momentilta rahoitettavia toimia varten. Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Vuoden 2019 määrärahojen ja myöntämisvaltuuksien arvioitu jakautuminen (euroa)

	Määräraha	Valtuus
Yhteensä, josta	153 500 000	121 700 000
— EU-osuus	70 000 000	56 985 000
— valtion osuus	83 500 000	64 715 000

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	145,800	127,000	95,000	13,600	-	381,400
Vuoden 2019 sitoumukset	7,700	21,000	44,000	43,000	6,000	121,700
Yhteensä	153,500	148,000	139,000	56,600	6,000	503,100

Ohjelmakauden rahoituskehys sekä myöntämisvaltuuden ja määrärahan arvioitu käyttö (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta ohjelmakautena	Määräraha			
			Myöntämis- valtuus 2019	maksettu 2014—2017	budjetoitu 2018	esitys 2019
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ohjelmakausi 2014—2020) yhteensä	912,000	683,400	121,700	165,199	136,700	153,400
— josta tekninen apu	70,000	50,000	-	6,899	10,000	11,000
Ohjelmien korjaukset	-	-	-	3,028	0,100	0,100
Kaikki yhteensä	912,000	683,400	121,700	168,227	136,800	153,500

Momentit 30.10.40, 30.10.43, 30.20.43 ja 30.20.44 ovat myös osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014—2020, jonka toimeenpanoon tarkoitettua teknisen avun valtuus ja määräraha ovat tällä momentilla. Seuraava erä teknisen avun valtuutta jaetaan vuonna 2020.

Takaisinperinnästä aiheutuvat erät merkitään momentille 12.30.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tukiohjelman toteuttamiseen liittyvä muutos	16 700
Yhteensä	16 700

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	153 500 000
2018 talousarvio	136 800 000
2017 tilinpäätös	126 821 126

20. Maa- ja elintarviketalous

Selvitysosa: Luvun 30.20 selvitysosa on sisällytetty luvun 30.10 selvitysosaan.

01. Ruokaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 68 820 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston toimintamenoihin enintään 500 000 euroa
- 2) vähävaraisimmille suunnattuun eurooppalaiseen apuun liittyvien siirtomenojen maksamiseen
- 3) maksullisten eläintautitutkimusten, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintautteja, hintojen alentamiseen enintään 1 000 000 euroa
- 4) elintarviketaruun, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, kasvien terveyteen ja kasvien lisäysaineistoon liittyvien menojen hallinnointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 652/2014 tuella maksettaviin menoihin
- 5) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen
- 6) eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 7) hukkakauralain (185/2002) mukaisesti hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavien korvausten maksamiseen
- 8) maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen korvausten maksamiseen Ahvenanmaan maakunnan kunnille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Eduskunta on 27.4.2018 hyväksynyt talousarvioesitykseen liittyvän hallituksen esityksen laiksi Ruokavirastosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 8/2018). Lisäksi hallitus tulee antamaan eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän hallituksen esityksen elintarvikemarkkinalaiksi ja laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta (HE x/2018).

Ruokaviraston *tehtävinä* ovat elintarvikkeiden sekä maa- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden edistäminen, valvonta ja tutkimus. Lisäksi virasto edistää viranomaistoimin elintarvikkeiden ja maatalouden tuotantopanosten vientiä. Virastolla on Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten toimenpiteiden, unionin rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden toimeenpanotehtäviä (maksajavirastotehtävät). Ruokaviraston tehtävänä on hoitaa myös muut laissa säädetyt ja maa- ja metsätalousministeriön määräämät viraston toimialaan kuuluvat tehtävät.

Ruokavirasto tukee pääluokkaperusteluissa sekä lukujen 30.10 ja 30.20 yhteisessä selvitysosassa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Ruokavirastolle vuoden 2019 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todettujen toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden lisäksi seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- vakiinnutetaan Ruokaviraston toiminta
- tuotetaan ja kehitetään asiakaslähtöisesti tietohallinnon asiantuntija- ja IT-palveluita hallinnonalan virastoille ja laitoksille sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö on määrännyt
- osallistutaan yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa tulevien maakuntien kanssa käytävään vuoropuheluun alue- ja paikallishallinnon uudistamisesta.

Viraston tunnusluvut

	2019 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus	
Taloudellisuusindeksi (2019=100)	100
Tuottavuusindeksi (2019=100)	100
Sähköinen tukihakuprosentti pinta-alaperusteisissa tuissa	93
Sähköinen tukihakuprosentti yritys-, hanke- ja rakennetuissa	89

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 esitys
Bruttomenot	104 017
Bruttotulot	35 197
Nettomenot	68 820

Bruttomenot ovat yhteensä 104 017 000 euroa. Tästä siirtona on otettu huomioon 60 628 000 euroa momentilta 30.20.(02), 29 056 000 euroa momentilta 30.20.(03) ja 7 335 000 euroa momentilta 30.70.(01), 1 700 000 euroa momentilta 30.01.23, 4 584 000 euroa momentilta 28.70.20 ja elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston toimintamenot 500 000 euroa. Lisäksi on otettu siirtona huomioon Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenomomentilta (momentti 32.40.05) 35 000 euroa käytettäväksi kasvinsuojeluaineiden käytön valvonnan ohjaustehtäviin. Lisäksi on otettu huomioon Maanmittauslaitoksen tietopalvelukeskuksen henkilöstön VES/TES-palkkamenojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys 179 000 euroa.

Bruttotulot ovat yhteensä 35 197 000 euroa, tästä on yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja 820 000 euroa, maksullisen toiminnan tuloja 23 816 000 euroa ja muita tuloja 10 561 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2019 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>	
Maksullisen toiminnan tuotot	
— suoritteiden myyntituotot	20 168
— muut tuotot	-
Tuotot yhteensä	20 168

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset

	2019 esitys
— erilliskustannukset	15 091
— osuus yhteiskustannuksista	5 077
Kustannukset yhteensä	20 168
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-
Kustannusvastaavuus, %	100
<i>Muut suoritteet</i>	
Maksullisen toiminnan tuotot	
— suoritteiden myyntituotot	3 648
— muut tuotot	-
Tuotot yhteensä	3 648
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	
— erilliskustannukset	3 094
— osuus yhteiskustannuksista	1 554
Kustannukset yhteensä	4 648
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 000
Kustannusvastaavuus, %	79
Hintatuki	1 000
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	100

Hallituksen esityksessä elintarvikemarkkina- ja laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta säädettäisiin elintarvikemarkkinavaltuutetusta. Elintarvikemarkkinavaltuutetulla olisi toimisto, joka toimisi perustettavan Ruokaviraston yhteydessä. Toimistossa olisi valtuutetun lisäksi kaksi esittelijää. Valtuutetun tehtävänä olisi esimerkiksi antaa elintarvikeketjun toimintaan liittyviä suosituksia, lausuntoja ja ehdotuksia sekä tiedottaa ja neuvoa elintarvikeketjun toimijoita hyvistä liiketavoista. Valtuutetun toimiston toimintamenoihin varataan enintään 500 000 euroa.

Ruokavirasto toimii työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (vähävaraisten rahasto) hallintoviranomaisena. Rahastosta rahoitettavan vähävaraisten avun toimenpideohjelman toimeenpanoon henkilötöiden osalta käytetään vähävaraisten rahaston teknistä apua ja varsinaiseen ruoan hankintaan, jakeluun ja varastointiin itse ohjelman rahoitusta. Momentin mitoituksessa on otettu huomioon sekä menoissa että tuloissa 3 800 000 euroa avun hallinnoinnista ja toimeenpanosta johtuen.

Vastustettavien sekä uusien uhkaavien eläintautien havaitsemiseksi ja kotoperäisten eläintautien esiintyvyyden seuraamiseksi tarvitaan näytteitä sairaista eläimistä. Eläintautitutkimuksissa seurannan kannalta riittävän näytemäärän saaminen edellyttää eläinten omistajien tai eläinlääkärien oma-aloitteellisesti lähettämiä näytteitä. Tutkimuskustannusten periminen täysimääräisinä näytteen lähettäjältä vähentäisi näytteiden määrää merkittävästi, minkä vuoksi hintatuen käyttö on perusteltua. Hintatuen määrä on enintään 1 000 000 euroa.

Elintarvikeketjuun, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, kasvien terveyteen ja kasvien lisäysaineistoon liittyvien menojen hallinnointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 652/2014 tuella maksettavat menot on huomioitu tuloina momentilla 12.30.04.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon sekä menoissa että tuloissa 2 234 000 euroa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman teknisen avun määränä.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Ahvenanmaan maakunnan kunnille suoritettavat korvaukset maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta. Korvaus määräytyy tukihakemusten lukumäärän perusteella ja sen suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston toimintamenot	500
Eläinten terveyden hallinta (ELTE) (siirto momentilta 28.70.20)	2 412
Eläinvalvonta ja täydentävät ehdot (siirto momentilta 28.70.20)	1 340
Hyrrä (siirto momentilta 28.70.20)	832
Mitpan siirtoon sisällymättömän VES/TES palkkaratkaisun vaikutus	179
Nautarekisterin uudistaminen (siirto momentilta 30.01.23)	1 500
Peltotukivalvonnan menetelmien suunnittelu ja pilotointi (siirto momentilta 30.01.23)	200
Siirto momentilta 30.20.02 (640 htv)	38 091
Siirto momentilta 30.20.03 (198 htv)	22 381
Siirto momentilta 30.70.01 (142 htv)	1 350
Siirto momentilta 32.40.05	35
Yhteensä	68 820

(Ruokaviraston henkilötyövuosien määrä on vuonna 2019 yhteensä 980, josta maksullisen toiminnan osuus on 204 htv.)

2019 talousarvio 68 820 000

(02.) *Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) lakkautetaan 1.1.2019 lukien ja sen tehtävät siirretään Ruokavirastoon. Elintarviketurvallisuusvirastosta Ruokavirastoon siirtyvien henkilövuosien kokonaismäärä on 640.

Vuoden 2018 käyttämättä jäänyt siirtomäärärahaa on käytettävissä Ruokavirastossa vuonna 2019.

Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkishallinnon yhteinen käyttöliittymä ympäristöterveydenhuollolle, lisäyksen poisto (siirto mom. 28.70.20)	-657
Ruokaviraston perustaminen (siirto momentille 30.20.01)	-38 091
Palkkausten tarkistukset	928
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-8
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-193
Toimintameno säästö (HO 2015)	-21
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-300
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-81
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	299
Vuokramenojen indeksikorotus	26

Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-27
Yhteensä	-38 125

2018 talousarvio	38 125 000
2017 tilinpäätös	40 262 000

(03.) Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Maaseutuvirasto (Mavi) lakkautetaan 1.1.2019 lukien ja sen tehtävät siirretään Ruokavirastoon. Maaseutuvirastosta Ruokavirastoon siirtyvien henkilövuosien kokonaismäärä on 198.

Vuoden 2018 käyttämättä jäänyt siirtomääräraha on käytettävissä Ruokavirastossa vuonna 2019.

Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ruokaviraston perustaminen (siirto momentille 30.20.01)	-22 381
Palkkausten tarkistukset	342
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-3
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-112
Toimintameno säästö (HO 2015)	-11
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-53
Työajan pidentäminen (Kiky)	1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-32
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	81
Vuokramenojen indeksikorotus	6
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-16
Yhteensä	-22 178

2018 talousarvio	22 178 000
2017 tilinpäätös	24 202 000

20. Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 948 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eläinlääkintähuoltolain (765/2009) nojalla kunnille maksettavista korvauksista aiheutuviin menoihin
- 2) eläintautilain (441/2013) nojalla eläintautilain vastustamisesta, eläinsuojelulain (247/1996) nojalla eläinsuojelusta, sekä näihin liittyvistä korvauksista, koulutuksista ja selvityksistä aiheutuvien ja muiden eläinlääkintähuollon toteuttamisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen
- 3) kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) mukaisten korvausten maksamiseen
- 4) kasvintuhoojien torjumisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös edellä mainittuihin menoihin liittyviin, edellisiin vuosiin kohdistuviin menoihin ja korvauksiin sekä siirtomenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Eläinlääkintähuoltolain 23 §:n nojalla kunnille maksetaan korvauksia kunnaneläinlääkärien eläintautilain (441/2013), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), eläinsuojelulain (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) sekä maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) perusteella suorittamista tehtävistä.

Toimijoiden maksut eläintautilain ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain nojalla tehdyistä maksullisista kunnaneläinlääkärien suoritteista tuloutuvat momentille 12.30.99.

Kasvintuhoojien hävittämiskustannuksista voidaan kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) nojalla maksaa toimijalle korvauksia, jos kasvintuotannolle aiheutuneet vahingot ovat poikkeuksellisen suuret ja korvaaminen on toimijan elinkeinon jatkamisen kannalta tarpeellista. Korvauksia kasvintuhoojan hävittämiskustannuksista voidaan maksaa myös metsässä kasvavien puiden osalta. Määrärahaa saa käyttää myös kasvintuhoojien torjumisen kannalta välttämättömien kartoitus- ja torjuntatöiden menojen maksamiseen.

Määrärahasta on valtion osuutta 5 818 000 euroa ja EU-osuutta 130 000 euroa. Euroopan unionin rahoitusosuus eläintautien ja kasvintuhoojien torjunnasta tuloutuu momentille 12.30.04.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kunnille maksettavat korvaukset	4 400 000
Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot	1 448 000
Kasvintuhoojien torjunta	100 000
Yhteensä	5 948 000

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	5 948 000
2018 talousarvio	5 948 000
2017 tilinpäätös	5 500 341

40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 318 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) mukaiseen kansalliseen tukeen (Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki, muu maa- ja puutarhatalouden tuki)

2) vuonna 2018 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen

3) sellaisten kansallisten tukien ja korvausten maksamiseen, joihin tuensaaja on lainvoimaisen päätöksen perusteella oikeutettu, mutta joihin liittyvä määräraha ei ole enää käytettävissä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena ja kohdan 3) osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2019 tehdyistä tukipäätöksistä saa aiheutua vuoden 2020 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia pohjoisen tuen menoja enintään 30 000 000 euroa.

Selvitysosa: Maa- ja puutarhatalouden kansallista tukea maksetaan EU:n lainsäädännön perusteella ja sen asettamissa rajoissa. Kansallinen tuki on sovitettu yhteen EU:n kokonaan ja osittain rahoittamien tukijärjestelmien (EU-tulotuet, luonnonhaittakorvaukset, ympäristökorvaus ja eläinten hyvinvointikorvaukset) kanssa. Tuki turvaa osaltaan maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytyksiä ja tuotannon kannattavuutta sekä maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä. Tukijärjestelmiä ovat Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki ja eräät muut kansalliset tuet.

Etelä-Suomen kansallista tukea maksetaan tukialueiden A ja B sika- ja siipikarjataloudelle sekä puutarhataloudelle komission vuonna 2014 hyväksymän tukiohjelman perusteella. Pohjoista tukea maksetaan Keski- ja Pohjois-Suomessa (C-tukialueella) kotieläintaloudelle, puutarhataloudelle, kasvinviljelylle ja eräille muille kohteille komission vuonna 2016 hyväksymän pitkäaikaisen pohjoisen tuen tukijärjestelmän perusteella. Lisäksi määrärahaa maksetaan eräitä muita kansallisia tukia.

Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös sellaisten kansallisten tukien ja korvausten maksamiseen, joihin tuensaaja on oikeutettu esimerkiksi valitusprossiin liittyvien lainvoimaisten päätösten perusteella, mutta joihin osoitettu määräraha ei ole enää käytettävissä.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen arvioitu jakautuminen eri kohteisiin vuosina 2017—2019 (milj. euroa)

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Tuki yhteensä ao. vuoden tuotannolle	326,8	323,2	318,7
Etelä-Suomen kansallinen tuki	25,1	23,2	20,4
Pohjoinen tuki	296,3	294,5	292,8
Muu kansallinen tuki	5,4	5,5	5,5

Valtuuksien käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Vuoden 2019 sitoumukset	-	30,0	-	-	-	30,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maatalouden kannattavuustilanteen parantamiseen liittyvän lisäyksen poisto	-6 700
Yhteensä	-6 700

2019 talousarvio	318 700 000
2018 talousarvio	325 400 000
2017 tilinpäätös	327 900 000

41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 529 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 mukaisten suorien tukien maksamiseen

2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisten yksityisen varastoinnin tuen, eräiden muiden maataloustuotteiden markkinoita ohjaavien toimenpiteiden ja suoraan tuotteisiin kohdennetuista ja muista asetuksen mahdollistamista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen

3) vuonna 2018 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen

4) niiden Suomen velvoitteiden maksamiseen, jotka aiheutuvat EU:n maksumääräaikojen (komission asetus (EU) N:o 907/2014 5 artikla) jälkeen maksettujen tukien maksamisesta.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena EU-tulotuen osalta ja maksatuspäätösperusteisena EU-markkinatuen osalta.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon yhteisen maatalouspolitiikan perusteella maksettavat EU-tulotuet ja EU-markkinatuet, jotka rahoitetaan kokonaan EU:n varoista.

EU-tulotuet turvaavat omalta osaltaan maataloustuotannon kannattavuutta ja muiden EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden toteutumista. Tukien ehtona on muun muassa ympäristöön sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyvien vaatimusten eli ns. täydentävien ehtojen noudattaminen. Viherryttämistuen osuus on 30 % EU-tulotuesta ja nuoren viljelijän tuen enintään 2 % EU-tulotuesta.

Pääosa EU-tulotuista maksetaan tuotannosta irrotettuna perustukena. Tuotantosidonnaisen tuen osuus on 19,6 % EU:n suorien tukien enimmäismäärästä vuosina 2017—2020.

Momentilta maksettavassa koulujakelujärjestelmätuen määrärahasa on otettu huomioon järjestelmän siirtyminen rahoitettavaksi momentille 30.20.46 kouluvuodesta 2019/2020 alkaen. Tältä momentilta maksetaan kouluvuosien 2017/2018 ja 2018/2019 koulujakelujärjestelmästä aiheutuneita maksuja. Momentilta maksettavan EU:n yksityisen varastoinnin tuen arvioidaan pysyvän vuoden 2018 tasolla.

Momentilta on mahdollisuus maksaa myös niitä Suomen velvoitteita, jotka aiheutuvat EU:n maksumääräaikojen (komission asetus (EU) N:o 907/2014 5 artikla) jälkeen maksettujen tukien maksamisesta kokonaan kansallisesti.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

EU-tulotuki ja EU-markkinatuet vuonna 2019 käyttökohteittain (euroa)

EU-tulotuki yhteensä	525 000 000
— Perustuki	254 000 000
— Viherryttämistuki	157 500 000
— Nuoren viljelijän tuki	10 500 000
— Tuotantosidonnainen tuki	103 000 000
EU-markkinatuet (sisämarkkinatuet) yhteensä	4 700 000
— EU-yksityisen varastoinnin tuki	1 200 000
— Koulujakelujärjestelmä ¹⁾	3 500 000
Yhteensä	529 700 000

¹⁾ Järjestelmään kuuluvat liitännäistoimenpiteet ja kouluvuodesta 2019/2020 lähtien varsinainen koulujakelujärjestelmä on budjetoitu momentille 30.20.46.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Koulujakelujärjestelmän siirto momentille 30.20.46 kouluvuodesta 2019/2020 lähtien	-1 430
Yhteensä	-1 430

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	529 700 000
2018 talousarvio	531 130 000
2017 tilinpäätös	533 706 680

43. Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 290 710 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) EU:n komission vuosille 1995—1999 hyväksymän maatalouden ympäristöohjelman, vuosille 2000—2006 hyväksymän horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien ja vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuodelle 2014 yhdellä vuodella jatkettujen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien ja ei-tuotannollisten investointitukien maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2019 saa tehdä EU:n ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia ympäristökorvausten sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia siten, että niistä saa aiheutua vuoden 2020 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia menoja enintään 20 000 000 euroa.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa vuosien 2017 tai 2018 valtuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä ympäristökorvausten sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia vuonna 2019.

Selvitysosa: Ympäristökorvaukset, luonnonmukaisen tuotannon korvaus, neuvontakorvaus ja ei-tuotannollisten investointien korvaus sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Korvausten tavoitteena on maatalous- ja puutarhatuotannon harjoittaminen kestävästi siten, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, luonnon monimuotoisuus ja maatalouden kulttuurimaisemien säilyminen turvataan ja tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä. Neuvonnan tavoitteena on vastata viljelijöiden kokeeseen neuvontatarpeeseen unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi ja maaseudun kehittämisohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Neuvonnan avulla voidaan kasvattaa viljelijän osaamista maatalon hoitamisessa muun muassa maatalouden nykyaikaistamisessa ja kilpailukyvyyn parantamisessa, ympäristökysymyksissä ja

eläinten hyvinvointi- ja terveysasioissa, vähentää maatalojen ilmastovaikutuksia, lisätä energiatehokkuutta sekä ehkäistä ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä.

Ympäristökorvaukset koostuvat ympäristösitoumuksesta, ympäristösopimuksista sekä geenipankkisäilytyksestä. Ympäristökorvauksen toimia kohdennetaan alueellisesti sekä tila- ja lohko-kohtaisesti. Kaikille sitoutuneille pakollinen tilakohtainen toimenpide tähtää ravinteiden tasapainoiseen käyttöön ja suunnitelmalliseen viljelyyn. Lohko-kohtaisilla toimenpiteillä toteutetaan kohdennetusti vesiensuojelua ja maan rakennetta edistäviä, kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviä ja/tai peltoluonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä. Osaa vesiensuojelullista toimenpiteistä toteutetaan eri tavalla ns. kohdentamisalueella (Suomenlahteen, Saaristomereen, Selkämereen ja Perämereen laskevien jokivesistöjen valuma-alueet). Ympäristökorvauksia ja ei-tuotannollista investointikorvausta voidaan myöntää myös yhdistyksille kosteikkojen ja perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja hoitoon sekä luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös vuosina 1995—1999 ja 2000—2006 tehdyt ympäristötuen erityistuosopimukset. Ohjelmakauden 2014—2020 mukaiseen järjestelmään on sitoutunut n. 86 % viljelijöistä ja sitoumusala yhteensä on n. 90 % käytettävissä olevasta maatalousmaasta.

Vuonna 2019 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 290 710 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 122 098 000 euroa ja kansallista osuutta 168 612 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.20.43 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2014—2017	budjetoitu 2018	esitys 2019
Ympäristökorvaukset	666,259	920,072	1 586,331	1 014,847	240,027	241,027
Luonnonmukainen tuotanto	136,920	189,080	326,000	151,526	48,683	48,683
Neuvonta	14,280	19,720	34,000	7,381	1,000	1,000
Ei-tuotannolliset investoinnit	2,520	3,480	6,000	1,588	1,000	-
Yhteensä¹⁾	819,979	1 132,352	1 952,331	1 175,342	290,710	290,710

¹⁾ Lisäksi momentilla on käytettävissä edelliseltä vuodelta siirtyvää määrärahaa.

Ympäristökorvausten ja luonnonmukaisen tuotannon valtuudesta aiheutuvat menot, valtion ja EU:n osuudet yhteensä (milj. euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä	Valtuus
						vuodesta 2019 lähtien	vuodesta 2020 lähtien
Vuosia 2014—2020 koskevat toimenpiteet, josta	289,410	10,000	10,000	10,000	10,000	329,410	20,000
vuonna 2019 tehtävät sitoumukset ja sopimukset	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	20,000
— luonnonmukainen tuotanto	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	20,000
ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset ja sopimukset	284,410	5,000	5,000	5,000	5,000	304,410	-
— ympäristökorvaukset	240,727	-	-	-	-	240,727	-

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien	Valtuus vuodesta 2020 lähtien
— luonnonmukainen tuotanto	43,683	5,000	5,000	5,000	5,000	63,683	-
Vuosia 1995—1999 koskevat toimenpiteet	0,300	-	-	-	-	0,300	-
Menot yhteensä	289,710	10,000	10,000	10,000	10,000	329,710	20,000

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	290 710 000
2018 talousarvio	290 710 000
2017 tilinpäätös	300 043 000

44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 520 788 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien luonnonhaittakorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä ohjelmaan sisältyvän kokonaan kansallisesti rahoitettavan luonnonhaittakorvauksen maksamiseen
- 2) EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuonna 2014 yhdellä vuodella jatkuneen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten luonnonhaittakorvausten maksamiseen
- 3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Luonnonhaittakorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Luonnonhaittakorvauksilla korvataan maatalousyrittäjille pysyvien epäsuotuisten luonnonolojen maataloustuotannolle aiheuttamaa luonnonhaittaa. Luonnonhaittakorvausten tavoitteena on turvata maatalouden toimintaedellytykset ja jatkuvuus sekä säilyttää maatalousmaa maatalouskäytössä. Toimenpide vaikuttaa tilalukumäärän hallittuun kehittymiseen sekä taloudellisesti elinvoimaisten maatalayksiköiden säilyttämiseen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämiseen ja maaseutualueiden taloudellisen kehityksen edistämiseen. Luonnonhaittakorvausten saamiseen ei ole ikärajaa ja korvauksen hehtaariohtainen määrä vähenee maatalon koon ylittäessä tietyt raja-arvot. Luonnonhaittakorvauksia maksetaan myös pysyville nurmille. Korvausta maksetaan korotettuna tiloille, jotka ylittävät asetetun eläintiheysrajan. Luonnonhaittakorvaukset ovat yksivuotisia.

EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %. Lisäksi määrärahasta maksetaan kokonaan valtion rahoittamia luonnonhaittakorvauksia.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Luonnonhaittakorvausjärjestelmän vuoden 2019 määrärahojen arvioitu jakautuminen (euroa)

Yhteensä, josta	520 788 000
— EU-osuus	97 113 000
— valtion osuus	134 108 000
— kokonaan kansallisesti rahoitettava luonnonhaittakorvaus	289 567 000

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan käyttö momentilla 30.20.44 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha			
	EU	valtio	kokonaan kansallinen	Julkinen yhteensä	maksettu 2014—2017	budjetoitu 2018	esitys 2019
Luonnonhaittakorvaukset	760,200	1 049,800	1 830,300	3 640,300	2 333,787	518,738	520,788

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehysmuutos	10 000
Maaseutuohjelman kansallinen rahoitus (HO 2015 säästö)	-6 950
Rakenteelliset muutokset (HO 2015 säästö)	-1 000
Yhteensä	2 050

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	520 788 000
2018 talousarvio	518 738 000
2017 tilinpäätös	572 888 000

46. EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 635 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1144/2014 mukaiseen maataloustuotteiden tiedotukseen ja menekinedistämiseen
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hunajan tuotannon ja markkinoinnin kehittämiseksi laaditusta ohjelmasta aiheutuviin menoihin
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hedelmä- ja vihannestuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien menojen maksamiseen
- 4) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpiteisiin ja niihin liittyviin kulutusmenoihin sekä kouluvuodesta 2019/2020 lähtien varsinaiseen koulujakelujärjestelmään.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Momentilta maksettaviin koulujakelujärjestelmän liitännäistoimiin liittyvät arvonnalisäveromenot on budjetoitu hallinnonalan arvonnalisäveromentille 30.01.29.

Selvitysosa: Momentilta rahoitetaan EU:n maataloustuotteiden tiedotus- ja menekinedistämishojelmien menoja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1144/2014) perusteella. Ohjelmat rahoitetaan kokonaan EU:n maataloustukirahastosta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU 1308/2013) tarkoitettuun mehiläistuotannon kehittämiseen ja hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistämiseen arvioitun määrärahan EU:n rahoitusosuus on 50 %.

Tuottajien muodostamille hedelmä- ja vihannesalan markkinointiyhteenliittymille eli tuottajaorganisaatioille maksetaan tukea toimintaohjelman toteuttamiseen. Tuottajaorganisaatioille maksettavat tuet rahoitetaan kokonaisuudessaan EU:n maataloustukirahastosta.

Koulujakelujärjestelmään liittyvässä määrärahasa on otettu huomioon järjestelmän siirtyminen momentilta 30.20.41 rahoitettavaksi tältä momentilta kouluvuodesta 2019/2020 alkaen. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU 1308/2013) tarkoitettuihin koulujakelujärjestelmän ja sen liitännäistoimenpiteisiin arvioitun määrärahan EU:n rahoitusosuus on 100 %. Varsinaisen koulujakelujärjestelmän rahoitus on vielä kouluvuoden 2018/2019 osalta momentilla 30.20.41 (EU-tulotuki ja EU-markkinatuki).

Koulujakelujärjestelmän liitännäistoimiin liittyvät arvonlisäverokustannukset, joita EU ei korvaa, on otettu huomioon momentilla 30.01.29.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Yhteensä,	mistä EU:n osuus
Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella (EU 1144/2014)	2 200 000	2 200 000
Hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistäminen (EU 1308/2013)	205 000	103 000
Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat (EU 1308/2013)	2 800 000	2 800 000
Koulujakelujärjestelmä (EU 1308/2013)	5 430 000	5 430 000
— josta kouluvuoden 2019/2020 koulujakelujärjestelmä	4 930 000	4 930 000
— josta liitännäistoimenpiteet	500 000	500 000
Yhteensä	10 635 000	10 533 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Koulujakelujärjestelmän 2019/2020 lisämäärärahatarve	3 500
Koulujakelujärjestelmän siirto momentilta 30.20.41 kouluvuodesta 2019/2020 alkaen	1 430
Yhteensä	4 930

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	10 635 000
2018 talousarvio	5 705 000
2017 tilinpäätös	5 105 000

47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 395 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ruokaketjun toiminnan edistämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (VNA 680/2014) mukaisesti ruokaketjun kehittämisen-, tiedottamis- ja menekinedistämistoimien toteuttamiseen liittyvien hankkeiden avustuksiin
- 2) kansallisiin ja kansainvälisiin toimenpiteisiin, joilla edistetään ruokapoliittisen selonteon tavoitteiden toteutumista
- 3) ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskeviin kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin uusien innovaatioiden kehittämiseksi
- 4) enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha voidaan myöntää avustusta myös julkisyhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään ruokapoliittisen selonteon tavoitteita tukevien kansallisten tai kansainvälisten toimenpiteiden rahoittamiseen. Määrärahalla tuetaan lisäksi luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien mukaisia toimenpiteitä sekä luomu- ja lähiruokasektoreille valtioneuvoston periaatepäätöksenä vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi määrärahalla tuetaan luonnontuotealan toimintaohjelman 2020 mukaisia toimia sekä ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskevia kehittämis- ja kokeiluhankkeita uusien innovaatioiden kehittämiseksi.

Ruokaketjun kehittämistoimenpiteisiin tarkoitetuilla varoilla voidaan tukea myös laajoja valtakunnallisia hankkeita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Arktiset Aromit ry) (EK)	-150
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Pro Luomu) (EK)	-100
Siirto momentilta 24.01.01 (tarvearvion täsmentyminen)	26
Kärkihankerahoituksen päättymisen (HO 2015)	-1 500
Yhteensä	-1 724
2019 talousarvio	1 395 000
2018 talousarvio	3 119 000
2017 tilinpäätös	6 839 000

60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 170 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden interventiorahastoon tarkoitettujen siirron maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää niiden rahaston menojen maksamiseen, joita ei rahoiteta EU:n maataloustukirahastosta.

Selvitysosa: Budjettisiirrolla katetaan niitä maatalouden interventiorahaston menoja, jotka jäävät valtion vastattavaksi. Valtion vastattavaksi arvioidaan jäävän lähinnä interventiovarastoinnista aiheutuvia menoja, joiden määrää ei

voida tarkkaan arvioida. Valtion vastattaviksi menoiksi arvioidaan 177 000 euroa, joita varten arvioidaan tarvittavan 170 000 euron budjettisiirto. Loppu arvioidaan katettavan rahaston omasta pääomasta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-30
Yhteensä	-30
2019 talousarvio	170 000
2018 talousarvio	200 000
2017 tilinpäätös	200 000

(61.) Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kärkihankerahoituksen päättymisen (HO 2015)	-49 000
Yhteensä	-49 000
2018 talousarvio	49 000 000
2017 tilinpäätös	48 000 000

62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 717 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten keräilystä ja hävittämisestä maksettavaan valtionapuun (VNA 998/2017)
- 2) valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille myönnettäviin valtionapuihin (VNA 166/2005)
- 3) valtionapujen myöntämiseen Helsingin yliopistolle käytettäväksi eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun
- 4) valtionapujen myöntämiseen Tampereen yliopistolle käytettäväksi eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tavoitteena on varmistaa, että tiloilla kuolleet tuotantoeläimet hävitetään sivutuoteasetuksen (EU:n asetus 1069/2009) vaatimusten mukaisesti.

Valtionapuja on tarkoitus myöntää eläinsuojelujärjestöille ja Helsingin yliopistolle eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun. Lisäksi valtionapua myönnetään Tampereen yliopistolle (FICAM, vaihtoehtomenetelmäkeskus eläinkokeille) eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen ja koulutukseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittäminen	5 130 000
Valtionavut valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille	87 000
Valtionapu Helsingin yliopistolle	400 000
Valtionapu Tampereen yliopistolle, FICAM	100 000
Yhteensä	5 717 000
2019 talousarvio	5 717 000
2018 talousarvio	5 717 000
2017 tilinpäätös	5 767 000

40. Luonnonvaratalous**Valtuus**

Suomeen tulleiden pandojen mahdollisen kuoleman varalta myönnetään valtuus sitoutua enintään 2 000 000 euron suuruiseen Kiinan kansantasavallalle maksettavaan uusien pandojen toimittamisesta aiheutuvaan korvaukseen.

*Selvitysosa:**Toimintaympäristö*

Suomen monipuoliset luonnonvarat — tuottavat metsät, elinvoimaiset kala- ja riistakannat sekä puhtaat ja runsaat vesivarat tarjoavat hyvät kasvuedellytykset uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvalla kilpailukykyiselle liiketoiminnalle ja luonnon virkistyskäytölle.

Maailmanlaajuiset ja kansalliset muutokset taloudessa, väestössä, ilmastossa, ekosysteemeissä, teknologioissa, sosiaalisissa suhteissa ja arvoissa heijastuvat luonnonvarojen käyttöön: luonnonvarojen käyttö lisääntyy, monipuolistuu ja tehostuu. Teknologian kehitys mahdollistaa aikaisemmin käyttämättömien luonnonvarojen hyödyntämisen. Myös luonnon aineettomien hyödykkeiden kuten virkistyspalvelujen merkitys kasvaa.

Luonnonvarojen käyttöön ja suojeluun liittyvät erilaiset arvostukset johtavat myös ristiriitoihin. Luonnonvarojen käytössä yhteiskunnallinen hyväksyttävyyys ja erilaisten arvostusten huomioon ottaminen ovat tärkeitä.

Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan liiketoiminnan kilpailukyvyyn tulee parantua ja rakenteiden uudistua, jotta syntyy uusia investointeja, tuotantoa ja palveluja. Uudistumisen tueksi panostetaan uusia innovaatioita luovaan tutkimus- ja kehitystyöhön. Näin turvataan myös kotimaisen raaka-aineen kysyntä ja tarjonta sekä luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen kannattavuus. Luonnonvara-alan uudet investoinnit ovat positiivinen merkki uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan talouden kasvusta.

Luonnonvaratalouden toimialaan kuuluvat metsätalous, elinkeinokalatalous, vapaa-ajankalastus ja riistatalous sekä vesitalous ja yleiset luonnonvara-asiat. Pääosa näiden tehtävien hoitamiseen tarvittavista määrärahoista, n. 185 milj. euroa, on budjetoitu tähän lukuun. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa luonnonvaratalouden tehtävissä ja Suomen ympäristökeskuksessa vesitaloustehtävissä työskentelee vakinaista henkilöstöä n. 200 henkilötyövuoden verran. Näistä aiheutuvat palkkaus- ja yleishallintomenot, yhteensä n. 14 milj. euroa, on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilla 32.01.02 sekä ympäristöministeriön momentilla 35.01.04. Luonnonvaratalouden tehtäviin kuuluu myös sisäministeriön hallinnonalalla Rajavartiolaitoksen suorittama riista- ja kalatalouden valvonta.

Keskeisten toimenpiteiden tavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2019 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti luonnonvaratalouden politiikkasektorille seuraavat pääluokkaperusteluissa esitetyjä yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat toimenpiteiden tavoitteet:

- Luonnonvaratieto on ajantasaista ja yhteiskäyttöistä ja sitä hyödynnetään tehokkaasti luonnonvaratalouden ohjauksessa
- Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille
- Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuolistuvat
- Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä ja monipuolisessa käytössä
- Kalakantojen elinvoimaisuus, monimuotoisuus sekä niiden käytön kestävyys turvataan tietoon perustuvalla kalastuksen säätelyllä ja valvonnalla sekä muilla kalavarojen tilaa parantavilla hoitotoimenpiteillä
- Kalatalouselinkeinot ja kalatalousyritykset uudistuvat, kasvavat ja niiden kilpailukyky paranee
- Vapaa-ajankalastukselle ja siihen liittyville hyvinvointipalveluille on hyvät edellytykset
- Alueellisella yhteistyöllä edistetään rakennetuissa vesistöissä vaelluskalojen elinkierron, tulva- ja kuivuusriskien hallinnan, virkistyskäytön, elinympäristöjen hyvän tilan ja uusiutuvan energian tuotannon edellytyksiä
- Vesiluonnonvarojen kestäväan käyttöön ja suomalaiseen vesiosaamiseen perustuva kansainvälinen yhteistyö ja liiketoiminta lisääntyvät
- Sopeudutaan ilmastossa tapahtuviin muutoksiin ja hallitaan sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöihin liittyvät riskit
- Vesitilannepalveluja tuotetaan hyödyntäen uusia toimintatapoja ja teknisiä ratkaisuja
- Riistatalous vahvistuu ja sen hyvinvointivaikutukset lisääntyvät
- Alueellinen ja paikallinen osallistaminen lisääntyy suurpetopolitiikan suunnittelussa ja valmistelussa
- Suurpetojen aiheuttamat vahingot vähenevät.

Tunnusluvut

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio	2019 tavoite
— Metsätalouden arvonlisäys, milj. euroa	3 248	nousee	nousee	nousee
— Yksityismetsien puuntuotannon sijoitustuotto, % (ilman kantohintojen vuotuista muutosta)	4,4	4,1	nousee	nousee
— Runkopuun hakkuukertymä, milj. m ³	69,3	72,1	nousee	nousee
— Metso-toimenpiteet yksityismetsissä, ha	40 830	42 796	45 969	49 069
— Kaupallisen kalastuksen tuotannon arvo, milj. euroa	52,0	50,0	nousee	nousee
— Vesiviljelyn tuotannon arvo, milj. euroa	90,0	90,0	nousee	nousee
— Kalanjalostuksen ja kalakaupan liikevaihto, milj. euroa	791,0	800,0	nousee	nousee
— Vapaa-ajankalastuksen saaliin arvo, milj. euroa	51,0	51,0	nousee	nousee
— Vapaa-ajankalastajien kalastuspäivien lukumäärä, milj. kpl	16,0	16,0	ennallaan	ennallaan
— Asukkaiden määrä merkittäväillä tulvariskialueilla	5 975	5 843	5 800	laskee
— Vesihuoltopalvelujen järjestämisen rakennemuutos, vesihuoltolaitosten määrä, kpl	1 150	1 100	1 050	laskee
— Riistasaaliin arvo, milj. euroa	65,9	nousee	ennallaan	ennallaan

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio	2019 tavoite
— Pienriistan metsästyspäivien lukumäärä, milj. kpl	3,42	nousee	nousee	nousee
— Suurpetojen aiheuttamat vahingot, milj. euroa	10,5	11,9	ennallaan	laskee

20. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) vesilain (587/2011) 3 luvun 14 ja 22 §:n sekä ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettujen sekä muiden vastaavien lupapäätösten lupaehtojen edellyttämien kalakannan hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen sekä näihin liittyvien siirtomenojen maksamiseen
- 2) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen, silloin kun ne liittyvät suoraan kohdan 1) mukaisiin kalakannan hoitotoimenpiteisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään vesistön rakentamisen, säännöstelyn, perkausten, jäteveden päästöjen ym. luvanvaraisen toiminnan kalakannoille aiheuttamien vahinkojen kompensoimisen ja estämisen sekä kalataloudellisen tarkkailun menoihin. Vuonna 2019 kertyväksi arvioidut vesioikeudelliset kalatalousmaksut on merkitty tuloina momentille 12.30.40.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tulokertymän kasvu	100
Yhteensä	100
2019 talousarvio	3 100 000
2018 talousarvio	3 000 000
2017 tilinpäätös	3 000 000

21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 926 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesivarojen käytön ja hoidon kulutus- ja sijoitusmenoihin, jotka liittyvät tulvariskien hallintaan, patoturvallisuuteen, vesistöjen säännöstelyyn, vesistön käytön ja hoidon, vesihuollon ja muun vesitalouden kehittämiseen, vaikutusten seurantaan sekä valtion velvoitteisiin lain, lupapäätösten ja sopimusten perusteella sekä valtioiden välisiin sopimuksiin perustuvaan rajavesistöyhteistyöhön.

Määrärahaa saa käyttää enintään 167 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen sekä vesialan kansallisten järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös vesialan liiketoimintaa edistävien valtioiden välisten yhteistyösopimusten toteuttamiseen.

Momentille nettoutetaan yhteistyösapuolten rahoitusosuudet hankkeista, selvityksistä tai muista toimenpiteistä, joiden toteuttaminen on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuulla sopimusten tai vesilainsäädännön mukaisien päätösten perusteella. Momentille nettoutetaan myös työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tulvariskien hallinta, patoturvallisuus ja vesistöjen säännöstely ja hydrologiset tietopalvelut	3 170 000
Vesitalouden kehittäminen, suunnittelu ja seuranta	3 250 000
Valtion vesistö rakenteiden peruskorjaukset ja muut vesistötoimenpiteet	5 000 000
Valtion vesitalousluvista aiheutuvat velvoitteet	2 200 000
Valtiosopimuksiin perustuva rajavesistöyhteistyö, rahoitusosuudet ja jäsenmaksut	306 000
Yhteensä	13 926 000

Palkkauksiin käytettävää määrärahaa on tarkoitus käyttää 151 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonaloilla ja 16 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hydrologisen seurannan uudistaminen (siirto momentilta 30.01.23)	300
Palkkausten tarkistukset	106
Yhteensä	406

2019 talousarvio	13 926 000
2018 talousarvio	13 520 000
2017 tilinpäätös	13 520 000

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä, biotaloutta, ympäristön hoitoa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista koskeviin kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen
- 2) uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyvien tietojärjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen
- 3) eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 19 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä lisääviin ja biotaloutta edistäviin kokeilu-, kehittämis-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin. Tavoitteena on parantaa edellytyksiä luonnon-

varojen kestäväan käyttöön perustuvalla kilpailukykyisellä liiketoiminnalla. Momentin määrärahalta toteutetaan kansallista biotalousstrategiaa.

Momentin määrärahasta noin 1 500 000 euroa käytetään suomalais-ruotsalaisen bioinnovaatio-ohjelman käynnistämiseen. Ohjelma ajoittuu vuosille 2019—2023 ja sen painopistealueina tulevat olemaan muun muassa puurakentaminen, uudet biotuotteet, kansalliset metsäohjelmat ja sininen biotalous. Biotalous Suomessa ja Ruotsilla on paljon toisiaan täydentävää osaamista, jota yhdistämällä voidaan nopeuttaa uusien tuotteiden syntyä ja saattamista markkinoille.

Lisäksi määrärahaa kohdennetaan uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön ja suojeluun liittyvien tietojärjestelmien ja varantojen yhteiskäyttöisyyden parantamiseen ja sähköisen asioinnin kehittämiseen, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, haitallisista vieraslajeista aiheutuvien riskien torjumiseen, geenivarojen suojeluun ja kestäväan käyttöön sekä luonnon virkistys- ja matkailukäytön edistämiseen. Määrärahalta voidaan myös toteuttaa selvityksiä, joiden avulla pyritään parantamaan luonnonvarojen tilaa ja käyttöä sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Tenojoen kalastuslupamaksutuloista vuonna 2018 valtiolle kuuluvana osuutena on otettu huomioon tällä momentilla 135 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Luonnonvara- ja biotalouden kokeilu- ja kehittämishankkeet	3 820 000
Suomalais-ruotsalainen bioinnovaatio-ohjelma	1 500 000
Tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito	250 000
Kalastusta koskevien sopimusten valvonta	180 000
Yhteensä	5 750 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Luonnonvaratehtävien järjestelyt (2 htv, siirto momentille 30.01.01)	-130
Suomalais-ruotsalainen bioinnovaatio-ohjelma	1 000
Kärkihankerahoituksen päättymisen (HO 2015)	-10 000
Yhteensä	-9 130

2019 talousarvio	5 750 000
2018 talousarvio	14 880 000
2017 tilinpäätös	16 880 000

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 636 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien sekä tulva- tai kuivuusriskiä vähentävien toimenpiteiden avustamisesta ja valtion työnä toteutettavista hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen

2) vesiluonnonvarojen kestävä käyttöä edistävien kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämishankkeiden avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä vesitaloussektorin innovatiivisten julkisten hankintojen ja niihin liittyvien toimintamallien kehittämiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan hankkeista aiheutuvan henkilöstön palkkausmenojen ja muiden kulutusmenojen sekä sijoitusmenojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää luottolaitos-

ten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) mukaisten lainojen korkohyvitysten maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden kansallisena omarahoitusosuutena.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavina toimenpiteinä tukea myönnetään vesistötoimenpiteille tulvariskien hallintaan ja muiden erilaisten riskien ja haittojen vähentämiseen, vesistöjen monipuolisen käytön ja hoidon edistämiseen. Kalakantojen elinvoimaisuuden parantamiseksi määrärahaa käytetään kalan kulkua, kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa edistävien hankkeiden toteuttamiseen. Avustusten perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta (714/2015).

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vesitaloudelliset riskinhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeet	3 879 000
Kalataloudelliset kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeet	757 000
Yhteensä	4 636 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Kalatiet)	-850
Kärkihankerahoituksen päättymisen (HO 2015)	-3 000
Yhteensä	-3 850

2019 talousarvio	4 636 000
2018 talousarvio	8 486 000
2017 tilinpäätös	7 136 000

40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 745 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Tenojen kalastuslupatuloista vesialueen omistajille palautettavan osuuden maksamiseen
- 2) saimaannorpan suojeluun liittyvistä vesialueiden omistajille maksettavista sopimuspalkkioista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) lupaviranomaisten ja tuomioistuinten vesi- ja kalastusasioista antamien päätösten ja lain tai valtioiden välisten sopimusten perusteella valtion maksettavaksi määrättyjen tai sovittujen korvausten, kustannusten ja päätösmaksujen sekä niitä koskevien korkojen ja viivästyskorkojen maksamiseen
- 4) metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain (263/1991) sekä metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) perusteella aiheutuvien korvausten ja muiden menojen maksamiseen
- 5) laajuudeltaan ja taloudelliselta merkitykseltään huomattavien metsätuhojen kartoituksesta ja tuhoalueita koskevien ilmakuvien tuottamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) metsälaissa tarkoitetuista uhkasakkolain (1113/1990) mukaisista ja niihin verrattavista suorituksista aiheutuvien sellaisten menojen maksamiseen, jotka maksetaan etukäteen valtion varoista

7) Suomen ja Norjan välisen poroaitasopimuksen mukaisten korvausten maksamiseen

8) kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta annetun lain (998/2012) mukaisten avustusten maksamiseen

9) Tenojoen kalastussääntöä koskevan sopimuksen ja kalastussäännön eräiden määräysten aiheuttamien menetysten korvaamisesta annetussa laissa (501/1991) määrättävien korvausten ja kustannusten sekä niitä koskevien korkojen ja viivästyskorkojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tenojoen kalastuslupatuloista palautetaan vuonna 2019 vesialueiden omistajille vuonna 2018 kertyneiden kalastuslupatulojen palautettava osuus. Vuoden 2018 talousarviossa kertymäksi on arvioitu 500 000 euroa. Kun yksityisille vesialueen omistajille vesialueomistuksen mukaisessa suhteessa palautettava osuus on noin 73 %, on palautettava määräraha 365 000 euroa. Tenojoen kalastuslupamaksutuloista valtiolle kuuluva osuus on otettu huomioon momentin 30.40.22 määrärahassa. Tenojoen kalastusluvista vuonna 2019 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

Saimaannorpan suojeluun liittyvillä sopimuspalkkioilla korvataan sopimuksista aiheutuvia haittoja vesialueiden omistajille. Tavoitteena on, että vuonna 2019 kalastuksen rajoitussopimuksia olisi voimassa noin 2 600 km² alueella. Momentille 30.40.62 on varattu varoja saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen kaupallisille kalastajille.

2019 talousarvio	1 745 000
2018 talousarvio	1 745 000
2017 tilinpäätös	699 461

41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 375 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:n mukaisiin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös edellisiin vuosiin kohdistuvien korvausten ja EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitulosuutta koskevien menojen maksamiseen ja enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 6 §:n mukaisia menoja ovat riistavahinkolain (105/2009) mukaisten hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuvat menot sekä riistavahinkorekisteristä ja muista hirvieläinten metsästyksen hallinnointiin liittyvistä tietojärjestelmistä ai-

heutuvat menot. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta, tutkimuksesta ja hoidosta aiheutuviin menoihin sekä muihin vastaaviin menoihin. Vastaavat tulot on merkitty momentille 12.30.42.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vahinkojen korvaukset	1 600 000
Vahinkojen estämistoimenpiteet	400 000
Hirvieläinkantojen seuranta ja tutkimus	1 050 000
Riistavahinkorekisteri	150 000
Hirvieläinkantojen hoito	2 175 000
Yhteensä	5 375 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hirvieläinten pyyntilupamaksujen maksukertymän kasvu	800
Yhteensä	800

2019 talousarvio	5 375 000
2018 talousarvio	4 575 000
2017 tilinpäätös	3 400 000

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 850 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistavahinkolaissa (105/2009) määriteltyjen suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta, ehkäisemisestä, valvonnasta ja riistavahinkolain toimeenpanosta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha käytetään vuonna 2018 tapahtuneiden petovahinkojen korvaamiseen. Korvaukset maksetaan riistavahinkolain 9 §:n 2 momentin mukaan talousarvion rajoissa. Korvattavien vahinkojen arvioidaan säilyvän vuoden 2017 tasolla.

Vuonna 2017 vahinkojen määrä oli 11,9 milj. euroa, josta porovahinkojen osuus oli 11,3 milj. euroa ja kotieläinvahinkojen osuus 0,6 milj. euroa. Kun vahinkojen korvauksiin oli käytettävissä määrärahaa 8,9 milj. euroa, jouduttiin määrärahojen riittämättömyyden johdosta vuoden 2017 petovahinkoja leikkaamaan 26 % eli noin 3 milj. euroa.

Vuonna 2018 korvattavien vahinkojen arvioidaan säilyvän vuoden 2017 tasolla, jolloin esitetty määräraha ei mahdollista vahinkojen täysimääräistä korvausta. Maksettavia vahinkojen korvauksia joudutaan leikkaamaan noin 3,6 milj. eurolla. Leikkaus kohdistuu sekä porovahinkoihin että kotieläinvahinkoihin, mutta ei mahdollisiin henkilövahinkoihin.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korvaaminen	7 750 000
Suurpetojen aiheuttamien kotieläin-, viljelys- ja mehiläisvahinkojen korvaaminen	600 000
Vahinkojen ehkäiseminen ja valvonta	500 000
Yhteensä	8 850 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	400
Yhteensä	400

2019 talousarvio	8 850 000
2018 talousarvio	8 450 000
2017 tilinpäätös	7 900 000

44. Tuki puuntuotannon kestävyiden turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 56 230 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää myös metsätalouden kannattavuutta edistävien pilottiluonteisten tilusjärjestelyhankkeiden toteuttamiseen ja niihin liittyvien kulutusmenojen maksamiseen sekä enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2019 saa tehdä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisia tukipäätöksiä enintään 44 000 000 eurolla. Valtuutta voidaan käyttää myös kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) nojalla tehtyjen tukipäätösten virheiden korjauksiin. Mikäli vuoden 2018 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä tukipäätöksiä vuonna 2019.

Selvitysosa: Määrärahalla edistetään metsien kestävä hoitoa ja käyttöä myöntämällä tukea yksityismetsissä tehtäviin metsänhoito- ja perusparannustöihin.

Määrärahalla toteutettavien töiden suora työllisyysvaikutus on n. 2 500 henkilötyövuotta.

Määrärahan jakautuminen ja myöntämisvaltuudesta valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023	Yhteensä 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	47,34	24,37	10,38	1,00	0,59	83,68
Vuoden 2019 sitoumukset	8,89	26,00	4,50	2,50	2,11	44,00
Yhteensä	56,23	50,37	14,88	3,50	2,70	127,68

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Yksityismetsien metsänhoito- ja perusparannustöiden avustukset	55 930 000
Metsätalouden tilusjärjestelyhankkeet	300 000
Yhteensä	56 230 000

2019 talousarvio	56 230 000
2018 talousarvio	56 230 000
2017 tilinpäätös	52 813 106

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 027 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2019 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen metsäluonnon hoidon edistämiseksi seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— metsäluonnon monimuotoisuuden säilymistä turvataan ympäristötuella ja metsäluonnon hoitohankkeilla 3 100 hehtaarin alueella (vuoden 2018 tavoite 3 200 hehtaaria).

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ympäristötuki	4 000 000
Metsäluonnon hoitohankkeet	1 027 000
Yhteensä	5 027 000

2019 talousarvio	5 027 000
2018 talousarvio	5 027 000
2017 tilinpäätös	3 027 000

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 38 877 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) mukaisista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) muuna julkisena rahoitusosuutena Suomen metsäkeskuksen valtionaputoimintaan kuuluvissa EU-hankkeissa
- 3) Suomen metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle kuuluvien Eläke-Tapio -lisäeläkejärjestelmän vuosimaksuista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomen metsäkeskus on metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Suomen metsäkeskuk-

sen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo Suomen metsäkeskusta.

Suomen metsäkeskuksen toiminnan tärkein kohderyhmä ovat yksityismetsänomistajat, jotka omistavat 440 000 metsälöä (12,1 milj. hehtaaria, noin 60 % Suomen metsämaa-alasta). Suomen metsäkeskus valvoo metsätaloutta koskevien lakien noudattamista ja hoitaa muut sille säädettyt viranomaistehtävät, kuten vuosittain n. 120 000 metsänkäyttöilmoituksen ja n. 90 000 Kemera-hakemuksen ja toteutusilmoituksen käsittelyn. Metsäkeskus kerää alueellista metsävaratietoa n. 1,7 milj. hehtaaria sekä neuvoo ja kouluttaa n. 30 000 metsänomistajaa ja metsäalan toimijaa vuosittain.

Metsäkeskuksen toiminnan tuottavuutta parantavia toimenpiteitä ovat toimipaikkaverkoston, sähköisen asioinnin, tietojärjestelmäarkkitehtuurin, metsätiedon hyödyntämisen sekä metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden neuvontapalveluiden kehittäminen.

Pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2019 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Suomen metsäkeskuksen toiminnalle seuraavat tavoitteet:

Suomen metsäkeskuksen tulostavoitteet

	2017 toteutuma	2018 tulostavoite	2019 tulostavoite
1. Taloudellisuustavoitteet			
Metsälain mukaisten ilmoitusten käsittelyn ja päätöksenteon kokonaiskustannukset ilmoitusta kohden, €	12,90	11	11
Rahoituslain mukaisten hakemusten käsittelyn kokonaiskustannukset hakemusta kohden, €	82,5	80	78
Maastotarkastusten yksikkökustannukset €/ha	213	180	165
Alueellisen metsävaratiedon keruukustannukset €/ha	4,1	alle 5	4,5
2. Suoritettavatavoitteet			
Alueellisen metsävaratiedon keruutavoite, ha	1 260 000	1 250 000	1 600 000
Metsään.fi-käyttäjämäärä, metsänomistajat, kpl	92 885	100 000	117 000
Metsään.fi käyttäjämäärä, yritykset	586	650	720
3. Laatuavoitteet			
Ajantasaisen metsävaratiedon kattavuus yksityismetsien pinta-alasta, %	86,2	90	90
Otantatarkastuksessa rahoituksellisesti hyvien nuoren metsän hoidon hankkeiden osuus suoritepinta-alasta %	77	85	93
Päätös nuoren metsän hoitohankkeista, viikkoa vireille tulosta	4,8	4,2	4,0
Sähköisten ilmoitusten ja hakemusten osuus saapuneista, %	78 kasvaa edelleen		85

Momentin määrärahalla toteutettavan toiminnan kustannusten (milj. euroa) ja henkilötöyvuosien (htv) arvioitu jakautuminen prosesseille

	2017 toteutuma		2018 arvio		2019 arvio	
	kustannukset	htv	kustannukset	htv	kustannukset	htv
Metsätieto- ja tarkastuspalvelut	20,5	304	22,2	304	19,7	292
Elinkeinopalvelut	10,0	147	10,3	146	9,5	140
Hallintopalvelut	7,7	50	8,4	50	4,3	33

	2017 toteutuma		2018 arvio		2019 arvio	
	kustannukset	htv	kustannukset	htv	kustannukset	htv
Kehityspalvelut					5,3	27
Yhteensä	38,2	501	40,9	500	38,9	492

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/Maa- ja metsätalous (HO 2015)	-1 000
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-500
Palkkausten tarkistukset	477
Yhteensä	-1 023

2019 talousarvio	38 877 000
2018 talousarvio	39 900 000
2017 tilinpäätös	41 200 000

50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 11 751 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 3 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain muuttamisesta. Muutoksella riistanhoitomaksua alennetaan alle 18-vuotiaiden osalta 39 eurosta 20 euroon.

Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 3 §:n nojalla valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa vähintään sitä määrää, minkä kolmen edellisen vuoden metsästäjämäärien perusteella (305 500) arvioidaan samana vuonna kertyvän riistanhoitomaksuina. Riistanhoitomaksun suuruus on 39 euroa ja alle 18-vuotiaalta 20 euroa. Alle 18-vuotiaita metsästäjiä arvioidaan olevan 8 600. Vuonna 2019 kertyväksi arvioidut riistanhoitomaksutulot on merkitty momentille 12.30.45.

Suomen riistakeskuksen toiminnallinen tuloksellisuus

Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka toimialueena on koko maa lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa. Suomen riistakeskuksen tehtävänä on edistää kestävästä riistataloudesta, tukea riistanhoitoyhdistysten toimintaa, huolehtia riistapolitiikan toimeenpanosta ja hoitaa sille säädetyt julkiset hallintotehtävät. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö.

Suomen riistakeskus tukee pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita seuraavasti:

— vastaa riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjä koskevien hoitosuunnitelmien ja niiden päivitysten osallistavasta valmistelusta ja ottaa toiminnassaan, ml. julkiset hallintotehtävät, huomioon vahvistettujen hoitosuunnitelmien linjaukset sekä kansallisen vieraslajistrategian toimenpiteet

— huolehtii kattavasta sidosryhmien kuulemisesta ja osallistamisesta alueellisissa riistaneuvostoissa ja valtakunnallisessa riistaneuvostossa, kehittää ja tukee suurpetoyhdyshenkilöverkoston toimintaa yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten kanssa sekä edistää vapaaehtoisuuteen perustuvien muiden riistakantaseurantojen toteuttamista ja havaintojen ja terveystietojen toimittamista tutkimuslaitoksille ja kehittää yhteistyössä julkisen riistakonsernin toimijoiden kanssa saalistilastointia sekä muita riistatietovarantoja riistahallinnon suunnittelutoiminnan perustaksi

— huolehtii, että riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen määrä vähenee mm. aktiivisin vahinkojen estämistoimenpitein sekä kohdentamalla metsästystä vahinkoa aiheuttaviin riistaeläinlajeihin

— pyrkii aktiivisin toimenpitein vähentämään riistaeläimiin kohdistuvaa laitonta tappamista

— huolehtii valtionavustusten ohjaamisesta riistanhoitoyhdistysten toimintaan valtionavustuslain 7 §:n 2 momentin mukaisella menettelyllä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suomen riistakeskus	7 270 000
Riistanhoitoyhdistykset	2 304 000
Metsästysmuseotoiminnan tukeminen	400 000
Riistakonsernin strategian mukaiset kehittämishankkeet:	
— riistanhoitoyhdistysten toiminnan kehittäminen	950 000
— suurpetokantojen hallinta ja riistakonsernin yhteisten tietojärjestelmien kehittäminen sekä riistan elinympäristöä parantavat hankkeet	827 000
Yhteensä	11 751 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Riistanhoitomaksun muutos	-169
Yhteensä	-169

2019 talousarvio	11 751 000
2018 talousarvio	11 920 000
2017 tilinpäätös	10 130 000

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 286 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kalastuslain (379/2015) 82 §:n mukaisista käyttötarkoituksista aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Kalastuslain 86 §:n mukaisesti talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa sitä määrää, minkä viimeisimmän vahvistetun valtion tilinpäätöksen perusteella arvioidaan samana vuonna kertyvän kalastonhoitomaksuina. Vuonna 2019 kalastonhoitomaksujen kertymän ja momentin määrärahan mitoitus perustuu näin ollen

vuoden 2017 valtion tilinpäätöksen mukaisiin kalastonhoitomaksujen myyntimääriin voimassaolevilla maksujen suuruuksilla. Vuonna 2019 kalastonhoitomaksun suuruus on 45 euroa kalenterivuodelta, 15 euroa seitsemältä vuorokaudelta ja 6 euroa vuorokaudelta. Kalastonhoitomaksujen kertymäksi arvioidaan 9 386 000 euroa.

Kertyvät tulot on merkitty momentille 12.30.44.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 900 000 euroa siirtona momentilta 30.01.23 Kalastuslain tietoon perustuva suunnittelu- ja ohjausjärjestelmä -hankkeen toteutukseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kalastuslain 82 §:n 1—3 kohtien mukaiset käyttötarkoitukset	6 259 000
Kalastuslain 82 §:n 5 kohdan mukaisesta kalastonhoitomaksukannosta aiheutuvat menot	700 000
Kalastuslain 82 §:n 4 kohdan mukaiset korvaukset vesialueiden omistajille	3 327 000
Yhteensä	10 286 000

Momentin määräraha on muutettu kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kalastonhoitomaksukertymän pieneneminen	-714
Kalastuslain tietoon perustuva suunnittelu- ja ohjausjärjestelmä (Oma kala) (siirto momentilta 30.01.23)	900
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Pohjois-Karjalan Kalatalouskeskus ry) (EK)	-100
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Suomen Ammattikalastajaliitto) (EK)	-50
Yhteensä	36

2019 talousarvio	10 286 000
2018 talousarvio	10 250 000
2017 tilinpäätös	8 850 000

53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 132 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) metsäpuiden siemenviljelysten perustamista varten myönnettävien valtionavustusten ja metsäpuiden siementuotannon kehittämiseen liittyvien kulutusmenojen maksamiseen

2) avustusten maksamiseen luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen myönnettävillä avustuksilla varmistetaan, että metsätalouden käyttöön on saatavissa jatkuvasti ja riittävästi olosuhteisiin sopivaa ja hyvälaatuista metsänviljelyainestoa. Määrärahaa saa käyttää myös metsäpuiden siementuotannon kehittämiseen.

Luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille myönnettävät avustukset kohdennetaan luonnonvaratalouden kasvua ja kilpailukykyä edistävään kehittämistoimintaan ja viestintään.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen	440 000
Avustukset luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhdistyksille	692 000
Yhteensä	1 132 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Luonnonvaratalouden kasvua ja kilpailukykyä edistävä kehittämis-toiminta) (EK)	-100
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Työtehoseura ry) (EK)	-200
Yhteensä	-300

2019 talousarvio	1 132 000
2018 talousarvio	1 432 000
2017 tilinpäätös	1 332 000

62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 476 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) varoista osittain rahoitettavien elinkeinokalataloutta ja meripolitiikkaa koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen
- 2) kansallisesti rahoitettavista elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteistä ja kaupallisen kalastuksen valvonnasta sekä kaupallisille kalastajille myönnettävistä saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvauksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 80 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 9 190 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon EU:n yhteisen kalastuspolitiikan ja yhdenmetyt meripolitiikan mukaisina menoina 20 101 000 euroa, joka on vuosille 2014—2020 Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta (EMKR) osaksi rahoitettavan toimintaohjelman rahoitusosuutta. EU:n osuus tästä on 10 911 000 euroa. EU:n ja kansalliset rahoitusosuudet on vahvistettu Euroopan komission hyväksymässä toimintaohjelmassa. Varoja voidaan käyttää toimintaohjelman mukaisesti mm. kalatalouselinkeinojen investointi- ja kehittämishankkeiden, kalatalouden ympäristöhankkeiden ja meripolitiikan toteuttamiseen liittyvien hankkeiden rahoittamiseen sekä kaupallisen kalastuksen valvonnan ja tiedonkeruun toimenpiteiden rahoittamiseen.

Määrärahan EU-osuudessa on otettu huomioon myös Ahvenanmaan osuus. Ahvenanmaa osoittaa tarvittavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden omassa talousarviossaan.

Momentille 12.30.03 on arvioitu kertyvän yhteensä 10 000 000 euroa ohjelmakauden 2014—2020 EMKR:n rahoitusosuutena.

Määräraha on otettu huomioon kokonaan kansallisesti rahoitettavina elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteinä EMKR-toimintaohjelmaan liittyvien tietojärjestelmien ja rekistereiden ylläpidon kustannukset sekä kaupallisen kalastuksen valvonnan kustannukset, siltä osin kuin toimenpiteet eivät sisälly Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmaan. Määrärahaa voidaan käyttää maa- ja metsätalousministeriön hyväksymillä perusteilla myös muuhun elinkeinokalatalouden edellytysten parantamiseen tai kalatalousalan valtiontukena EU:n säädösten mukaisesti. Lisäksi määrärahaa on tarkoitus käyttää saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen kaupallisille kalastajille arviolta 80 000 euroa. Vuonna 2019 kokonaan kansallisesti rahoitettaviin menoihin arvioidaan tarvittavan 375 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Kansallinen osuus	EU:n osuus (EMKR)	Yhteensä
Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelma, yhteensä	9 190 000	10 911 000	20 101 000
Kansalliset toimenpiteet	375 000	-	375 000
Yhteensä	9 565 000	10 911 000	20 476 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EMKR toimintaohjelman rahoituksen muutos	114
Yhteensä	114

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	20 476 000
2018 talousarvio	20 362 000
2017 tilinpäätös	20 881 000

(83.) *Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)*

Selvitysosa: Puuntuotannon kestävyys turvaamisen lainarahoitus sisältyi kumottuun kestävä metsätalouden rahoituslakiin (1094/1996), jonka maksatukset päättyvät vuoden 2019 lopussa. Vuonna 2019 ei ole enää keskeneräisiä hankkeita, joihin tarvitaan lainarahoitusta. Tämän vuoksi momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2018 talousarvio	50 000
2017 tilinpäätös	50 000

64. Metsähallitus

Metsähallituksen liiketoiminnalle asetetaan seuraavat tavoitteet ja tehdään muita metsähallituslain (234/2016) edellyttämiä päätöksiä seuraavasti:

1. Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt eivät vähene. Metsähallituksen liiketoimintojen kannattavuus paranee edelleen.

2. Peruspääoman muutokset

Metsähallituksen peruspääomaa voidaan korottaa 0,512 milj. eurolla.

3. Liiketoiminnan lainanoton enimmäismäärä

Metsähallitus oikeutetaan ottamaan liiketoimintaansa varten konsernin ulkopuolista lainaa enintään 60 milj. euroa.

4. Liiketoiminnan investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärä

Metsähallituksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2019 enintään 20 milj. euroa. Lisäksi Metsähallitus saa tehdä vuonna 2019 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja myöhempinä tilikausina enintään 25 milj. euroa.

5. Liiketoiminnan vakuuksien enimmäismäärä

Metsähallitus saa antaa liiketoimintaansa varten tarvittavia vakuuksia konsernin ulkopuolisille toimijoille enintään 3,5 milj. euron arvosta.

Selvitysosa: Metsähallituksesta on muodostettu 15.4.2016 alkaen valtion liikelaitos. Metsähallituksen yleistehävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksellisesti. Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana on sen hallintaan osoitetun valtion maa- ja vesiomaisuuden taloudellinen hyödyntäminen sekä maa- ja vesiomaisuuden hallintaan liittyvää liiketoimintaa harjoittavien tytäri- ja osakkuusyhtiöiden osakkeiden hallinnointi.

Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Ottaen huomioon eduskunnan päätösosassa hyväksymät vuoden 2019 palvelu- ja muut toimintatavoitteet, maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2019 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 110,1 milj. euroa. Tavoite vastaa 4,2 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Alustava tuloutustavoite vuonna 2020 on 110,0 milj. euroa. Tuloutustavoitteen saavuttamiseksi Metsähallitus jatkaa valtion toiminnan ja talouden kannalta epätarkoituksenmukaisen maan myyntiä ja parantaa liiketoiminnan kannattavuutta. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen määrästä vuoden 2019 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Metsähallitus toteuttaa sille asetettuja metsätaloutta koskevia tavoitteita metsätaloutta harjoittavan tytäryhtiön Metsähallitus Metsätalous Oy:n omistajaohjauksella ja asettamalla sille tulostavoitteet ja tavoitetasot toiminnan vaikutuksia kuvaaville keskeisille tunnuksille. Tämän mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen tavoitteeksi ohjata Metsähallitus Metsätalous Oy:n toimintaa siten, että liiketoiminnassa yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt eivät vähene. Metsähallitus kehittää yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden hyötyjen raportointia nykyistä monipuolisemmaksi kattamaan nykyistä paremmin myös toiminnan alue- ja kansantalousvaikutukset.

Metsähallituksen liiketoiminnan metsämaan pinta-ala oli vuoden 2017 lopussa 3 479 000 ha, mistä metsähallituslain mukaisten yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia käyttörajoituksen piirissä oleva pinta-ala oli 518 000 ha. Kokonaan talouskäytön ulkopuolella oli 287 000 ha ja rajoitetun käytön piirissä 231 000 ha. Tämä tarkoittaa sitä, että metsätalouden metsämaan pinta-alasta 14,8 prosentilla on yleisistä yhteiskunnallisista velvoitteista johtuvia eriasteisia käyttörajoitteita. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioonottamisesta aiheutuva kokonaispanostuksen taso oli vuoden 2017 lopussa 55,8 milj. euroa.

Peruspääoman muutokset

Peruspääoman määrä oli 31.12.2017 kauden 1.1.—31.12.2017 tilinpäätöksen mukaan 2 596,6 milj. euroa. Vuoden 2018 talousarviossa ja vuoden 2018 ensimmäisessä lisätalousarviossa eduskunta hyväksyi peruspääoman korottamisen 12,879 milj. eurolla. Ministeriö tulee tekemään päätöksen peruspääoman tarkasta määrästä eduskunnan valtuutuksen perusteella.

Vuonna 2019 peruspääomaa ehdotetaan korotettavaksi 0,512 milj. eurolla. Peruspääoma kasvaa 0,450 milj. eurolla hallinnan siirtojen, valtionperintöjen sekä muiden vastaavien omaisuuden muutosten nettovaikutuksena. Lisäksi esitetään siirrettäväksi 0,029 milj. euron arvosta peruspääomassa olevaa omaisuutta muuhun omaan pääomaan maankäytön muutosten nettovaikutuksena. Tämän lisäksi peruspääomaa ehdotetaan korotettavaksi 0,091 milj. eurolla perustuen rakennetun omaisuuden siirtoihin.

Investoinnit

Metsähallitus tekee liiketoiminnan investointeja alustavan investointisuunnitelman mukaan 11,5 milj. eurolla. Merkittävimmät investointikohteet ovat puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen ja tutkimuksen tarpeisiin tehtävät maa- ja vesialuehankinnat. Näihin tarpeisiin on tarkoitus hankkia alueita noin 3,4 milj. eurolla. Muita merkittäviä investointikohteita ovat tuulivoimapuistojen rakenteet sekä maa- ja vesirakennushankkeet.

Metsähallituksen liiketoiminnan tunnuslukutaulukko

	2017 toteutuma		2018 ennakoitu		2019 esitys	
	Liiketoimin- ta	Liiketoimin- takokonai- suus	Liiketoimin- ta	Liiketoimin- takokonai- suus	Liiketoimin- ta	Liiketoimin- takokonai- suus
Liikevaihto, milj. €	98,9	319,3	96,3	336,5	97,2	333,5
— muutos, %	44	34	-3	5	1	-1
Käyttökate, %	95	38	97	38	103	40
Liikevoitto/tappio, milj. €	91,2	117,2	91,0	122,6	97,0	127,7
Tilikauden tulos, milj. €	89,7	107,1	106,9	111,2	110,1	116,0
— liikevaihdosta, %	91	34	111	33	113	35
— peruspääomasta, %	3,6	4,3	4,3	4,4	4,4	4,6
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	86,0 ¹⁾		92,7		100,7	
Sijoitetun pääoman tuotto, % ²⁾	4,0	4,2	4,1	4,4	4,2	4,6
Investoinnit liikevaihdosta, %	7	5	12	6	12	6
Omavaraisuusaste, %	98	98	98	98	98	98
Taseen loppusumma, milj. €	2 993	3 016	2 999	3 022	3 004	3 028
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (htv)	148	755	143	630	139	653

¹⁾ Tunnusluvut peruspääoman ko. vuoden muutoksen jälkeen, liiketoiminnan sij. pääoman tuotto-%:ssa mukana tytäryhtiöosingot.

²⁾ Tuloutus edelliseltä vuodelta, kuluvan vuoden tuloutustavoite sekä talousarvioesityksen mukainen tuloutustavoite.

Metsähallituksen liiketoiminta käsittää Metsähallituksen muun kuin tytäryhtiöissä olevan liiketoiminnan.

Metsähallituksen liiketoimintakokonaisuus käsittää Metsähallituksen liiketoiminnan ja Metsähallituksen liiketoiminnan tytäryhtiöt.

Liikelaitoksen tuloutus ja rahoitus momenteittain (milj. euroa)

	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 esitys
Metsähallituksen tuloutus tulomomenteille			
13.05.01 Voiton tuloutus	86,000	92,704	100,700
Yhteensä	86,000	92,704	100,700
Julkisten hallintotehtävien määräraharahoitus			
30.64.50 Metsähallituksen erät julkiset hallintotehtävät	5,514	7,554	7,841
MMM:n hallinnonala yhteensä	5,514	7,554	7,841
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	29,656	31,806	30,139

	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 esitys
YM:n hallinnonala yhteensä	29,656	31,806	30,139
Yhteensä (MMM ja YM)	35,170	39,360	37,980

Julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksesta annetun lain mukaisten julkisten hallintotehtävien palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet sekä niiden rahoitus ovat maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta momentilla 30.64.50 sekä ympäristöministeriön toimialan osalta momentilla 35.10.52.

Julkisten hallintotehtävien rahoitus ja menorakenne (1 000 euroa, sisältää koko toiminnan myös ympäristöministeriön toimialaan liittyvän osuuden)

	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 esitys
Rahoitus¹⁾			
Maa- ja metsätalousministeriö (30.64.50)	6 968	7 908	7 841
Ympäristöministeriö (35.10.52)	33 751	33 123	30 139
Ympäristöministeriö (35.10.63)	230	320	-
Ympäristöministeriö (35.10.22)	104	780	780
Muiden ministeriöiden rahoitus	1 295	832	930
Euroopan unionin LIFE-rahoitus	1 244	1 943	2 348
Muu Euroopan unionin rahoitus	2 942	2 903	2 514
Tulorahoituksella maksetut menot	11 341	11 077	10 500
Muu rahoitus	3 563	2 471	2 050
Yhteensä	61 438	61 357	57 102

¹⁾ Rahoituseriin 2017—2018 sisältyvät myös edellisiltä vuosilta siirtyneet erät.

Julkisten hallintotehtävien kehitystä kuvaava tunnuslukutaulukko

	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 esitys
Tuotot (1 000 euroa)			
Maksullinen toiminta	11 406	11 077	10 500
Muut tuotot	3 455	7 316	6 912
Valtion talousarviosta saatu rahoitus	43 679	41 963	38 190
Tuotot yhteensä	58 540	60 357	55 602
Kulut (1 000 euroa)			
Henkilöstökulut	25 080	25 000	25 160
Muut kulut	35 573	33 147	32 764
Kulut yhteensä	60 653	58 147	57 924
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja	-2 114	-2 210	-2 322
Julkisten hallintotehtävien - yksikön tilikauden tuloksen siirto muun oman pääoman muutokseksi ¹⁾	2 114	2 210	2 322

	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 esitys
Tilikauden tulos	0	0	0
Henkilöstömäärä (htv)	505	500	495

¹⁾ Tuloslaskelma on laadittu Metsähallituslain 243/2016 sekä 1.1.2017 voimaan tulleen asetuksen 1368/2016 säätämällä tavalla niin, että julkisten hallintotehtävien tilikauden tulos kirjataan muun oman pääoman muutokseksi.

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Metsähallitusta koskevan lain (234/2016) 5 §:n mukaisten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä maa- ja metsätalousministeriön toimialalla aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) Luonnon virkistyskäyttöä ja eräpalveluita palvelemaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen samoin kuin luonnon virkistyskäyttöä ja eräpalveluja palvelevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen
- 4) Sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen joiden taloudellinen käyttöaika on yli kolme vuotta.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää edellä mainittuihin julkisiin hallintotehtäviin ne Metsähallitukselle kertyvät julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan.

Toiminnan vaikuttavuustavoitteet maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta ovat:

- riista- ja kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja metsästyksessä ja kalastuksessa on eettistä ja vastuullista
- eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia
- luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

Valtuus

Metsähallitus saa tehdä sitoumuksia Metsähallituksesta annetun lain 5 §:n 7 kohdan mukaisten Pohjois-Suomen laajojen siemenkeräysten toteuttamiseksi siten, että valtiolle aiheutuu menoja vuoden 2019 jälkeen enintään 1 100 000 euroa.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- tarjoaa kansalaisille kattavasti metsästyks- ja kalastusmahdollisuuksia ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla ja seuraa toiminnan vaikuttavuutta
- viestii tehokkaasti riista- ja kalakantojen hoidosta sekä valtion retkeilyalueiden ja muiden valtion alueiden käyttömahdollisuuksista edistäen eräilystä ja luonnossa virkistäytymisestä koituvia myönteisiä vaikutuksia
- varmistaa, että asiakastyytyväisyys säilyy hyvänä
- uudistaa riistatieto- ja saalispalautejärjestelmän

- kehittää erävalvonnan viranomaisten yhteistyöverkoston toimintaa sekä uusia yhteistyömalleja riistakonsernin ja kalatalouskentän toimijoiden kanssa
- osallistuu vaelluskalojen elinkierron palauttamiseksi tehtäviin hankkeisiin
- luo edellytyksiä luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle parantamalla käytön kannalta keskeisten retkeilyalueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä sekä seuraa näiden alueiden taloudellista merkitystä ja muita hyötyjä
- viestii luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja käyttömahdollisuuksista edistäen luonnossa virkistäytymisestä koituvia myönteisiä vaikutuksia
- osallistuu Metsähallituksen retkeilyalueselvityksen laadintaan.

Metsähallituksen maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvista julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville kertyvän tuloja arviolta 5 800 000 euroa, joista metsästyksen ja kalastuksen tuloja 5 100 000 euroa ja metsäpuiden siemenen myyntituloja 700 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon varautuminen Pohjois-Suomen laajojen siemenkeräysten toteuttamiseen. Määrärahaa on varattu tarkoitukseen 1 100 000 euroa ja momentilla on valtuus sitoutua vuonna 2019 enintään 1 100 000 euron menoihin metsäpuiden siementen hankkimiseksi. Lisäksi käytettävissä on vuoden 2018 talousarviossa keräykseen osoitettu 1 100 000 euron määräraha, mikäli siemensadosta johtuen laajaa keräystä ei pystytä toteuttamaan vuonna 2018 ja määräraha siirtyy käyttämättömänä seuraavalle vuodelle. Metsäpuiden siementen hankinta ja varmuusvarastointi Pohjois-Suomen alueella on Metsähallituksesta annetun lain 5 §:n 7 kohdan mukaisesti Metsähallituksen julkinen hallintotehtävä. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 900 000 euroa retkeily- ja virkistysalueilla sijaitsevien luontokohteiden välttämättömän ja kiireellisen korjausvelan purkamiseen.

Määrälliset tavoitteet Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 esitys
Käyntimäärät: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset, historiakohteet, muut suosittu kohteet	5 948 000	6 050 000	6 150 000
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastytyvyisyys (asteikko 1—5)	4,08	4,09	4,09
Metsästysluvut (kpl)	53 962	60 000	60 000
Kalastusluvut (kpl)	82 740	85 000	85 000
Erävalvontatapahtumien määrä	10 791	11 000	11 000

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Luonnon virkistyskäyttö	3 604 000
Eräasiat	1 633 000
Muut tehtävät	2 604 000
Yhteensä	7 841 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Luontopalveluiden kävijäseurannan digitalisaatiohanke, siirto momentille 30.01.23)	-170
Matkailu 4.0 -hanke (siirron palautus momentille 32.50.41)	-770
Matkailu 4.0 -hanke (siirto momentilta 32.50.41)	260

Reiteily- ja virkistysalueiden luontokohteiden välttämättömän ja kiireellisen korjausvelan purkaminen	900
Palkkausten tarkistukset	67
Yhteensä	287

2019 talousarvio	7 841 000
2018 talousarvio	7 554 000
2017 tilinpäätös	5 514 000

70. Maanmittaus ja tietovarannot

Selvitysosa: Tässä luvussa on budjetoitu Maanmittauslaitoksen toiminnasta aiheutuvat menot sekä kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot.

Toimintaympäristö

Yleiset talouden suhdanteet vaikuttavat erityisesti maanmittaustoimituksiin ja kirjaamisasioihin niin, että niiden kysyntä seuraa suhdannekehitystä pienellä viiveellä.

Asiakkaiden ja yhteiskunnan tarpeet ohjaavat yhä selvemmin palvelutuotantoa. Mobiiliteknologian käyttö yleistyy erilaisissa loppukäyttäjien sovelluksissa. Paikannusta, paikkatietoja ja navigointipalveluja käytetään yhä laajemmin elinkeinoelämän tarpeisiin, turvallisuutta lisäämässä, arkipäivän asiointitehtävissä sekä harrastustoiminnassa. Maasto- ja muiden paikkatietojen monipuolistuva käyttö esimerkiksi erilaisten analyysien lähtötietona lisää niihin kohdistuvia vaatimuksia. Kasuvat vaatimukset liittyvät muun muassa tietojen kolmiulotteisuuteen, elinkaareen, metatietoihin ja yhtenäisyyteen.

Tietotekniikka ja sen hyödyntämiseen liittyvät prosessit ja yhteistyörakenteet ovat entistä näkyvämmiin kriittinen menestystekijä. Sähköistä asiointia lisätään, siitä tulee vuorovaikutteista ja vahvaan tunnistamiseen perustuvaa ja näin pyritään kohti kansalaisen kannalta yhtenäisten ja toisiinsa saumattomasti kytkeytyvien palvelujen käyttöä. Tekniikan kehittyminen näkyy käytettävän teknologian ja sovellusten jatkuvana uudistamistarpeena.

Aineistojen lisääntyvä kansainvälinen käyttö ja siihen liittyvät tekniset, sisällölliset ja juridiset vaatimukset edellyttävät osallistumista standardointiin, yhteisten tavoitteiden määrittelyyn ja muuhun yhteistyöhön.

Perustietovarantojen rooli ja yhteiskäyttö hallinnon ja siihen liittyvien palveluiden järjestämisessä ja muun muassa tietojohdamisessa vahvistuvat kansallisen digitaalisen infrastruktuurin (mm. palveluväylän) kehittyessä ja yhtenäistyessä. Kiinteistötietojärjestelmän ylläpidolla ja parantamisella turvataan kansallinen vakuusjärjestelmä sekä luodaan edellytyksiä toimivalle markkinataloudelle ja luonnonvarojen kestäväälle hyödyntämiselle. Maastotietojärjestelmällä on tärkeä rooli yhtenäisenä koko maan kattavana peruspaikkatietokokonaisuutena.

Koko julkisen hallinnon kattava kokonaisarkkitehtuurityö edellyttää toimenpiteitä digiekosysteemien kuvaamisessa sekä niihin liittyvien tietovarantojen, kuvaustietojen (metatietojen) ja tietopalveluiden kehittämisessä. Yhteistyö digiekosysteemien kehittämisessä sekä niihin liittyvien tietovarantojen tuottamisessa ja ylläpidossa tarvittavien muutosten seurantatietojen keruussa ja käytössä lisääntyy. Kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin rakentaminen ja INSPIRE-direktiivin toimeenpano etenee, mikä edellyttää aineistojen saatavuuden ja yhteiskäyttöisyyden kehittämistä.

Kansallisesta Maastotietojärjestelmästä pyritään kehittämään maastoa ja rakennettua ympäristöä mallintava peruspaikkatietovaranto, jonka ylläpito perustuu useiden viranomaisten yhteistyöhön ja yhteen sovitettuihin ylläpitoprosesseihin. Tavoitteena on päästä eroon päällekkäisestä työstä, kohottaa työn tuottavuutta ja parantaa maastotietoaineistojen käytettävyyttä lisäämällä niiden yhteen toimivuutta.

Paikkatietokeskuksen toiminta muodostuu paikkatietojen yhteiskäytön ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisen edistämisestä sekä koko maanmittausalaa tukevasta tutkimuksesta. Metsähovin tutkimusaseman teknisen infrastruktuurin ajanmukaistamista jatketaan uudistamalla laitekantaa.

Paikkatietojen merkitys yhteiskunnassa on kasvanut ja paikkatietoja käytetään yhä laajemmin kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Paikkatietopoliittisen selonteon tavoitteena on luoda tavoitekuva ja linjaukset, miten paikkatiedon tuotantoa ja tietopalveluita pitää kehittää ja miten eri sektorien toimintamahdollisuuksia voidaan parantaa paikkatietoja hyödyntäen.

Hallitusohjelmaan liittyvässä Digitalisoidaan julkiset palvelut –kärkihankkeessa on käynnistynyt paikkatietojen hallinnan ja käytön tehostamiseen tähtäävä hankekokonaisuus, jota kutsutaan nimellä Julkisen hallinnon yhteinen paikkatietoalusta. Yhteisellä paikkatietoalustalla tarkoitetaan uutta tieto- ja palvelukokonaisuutta, jonka avulla julkisen hallinnon toimijat voivat tuoda omat, yleensä jotakin organisaatiokohtaista tarkoitusta varten keräämänsä paikkatiedot paremmin osaksi yhteistä tietoaineistoa ja saattaa ne palvelualustan avulla tarjolle eri käyttötarkoituksiin.

Asunto-osakkeiden vaihdannan ja vakuushallinnan prosessien sähköistämisen mahdollistavan uuden asunto-osakerekisteri -palvelukokonaisuuden toteutus on käynnissä. Sähköisen asunto-osakerekisterin perustaminen on laaja poikkihallinnollinen yhteistyöhanke, joka toteuttaa hallitusohjelman linjausten mukaista julkisten palveluiden digitalisointia.

Maanmittauslaitoksen tietotekniikkapalvelukeskus Mitpasta osa siirtyy Ruokavirastoon 1.1.2019 alkaen. Siirtyvät tehtävät koskevat hallinnonalan muille virastoille tuotettavia IT-palveluja.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maanmittaus ja tietovarannot -politiikkasektorilla toimeenpannaan pääluokkaperusteluissa mainittujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden lisäksi seuraavia tavoitteita:

- kiinteistö- ja huoneistotietojärjestelmien hallinnoinnilla ja palveluilla turvataan kansallisen omistus- ja vakuusjärjestelmän toimivuus sekä digitalisoituvan yhteiskunnan tietotarpeet
- maastotietojärjestelmän hallinnoinnilla ja palveluilla turvataan paikantamisen perusta sekä digitalisoituvan yhteiskunnan tietotarpeet
- paikkatietoaineistojen keruuta, hallintaa ja käyttöä sekä paikkatietopalveluiden kehittämistä tuetaan palveluilla, jotka edistävät paikkatietoaineistojen ja -palveluiden laatua ja yhteiskäyttöä sekä kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin hyödyntämistä ja kehittämistä
- hallinnonalan tietovarannot ovat monipuolisesti hyödynnettäviä ja yhteiskäyttöisiä sekä hyvin hallittuja ja turvallisia
- luonnonvaratieto on ajantasaista ja yhteiskäyttöistä ja sitä hyödynnetään tehokkaasti luonnonvaratalouden ohjauksessa

01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 39 969 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Maanmittauslaitoksen omarahoitusosuutena yhteisrahoitteisissa tutkimushankkeissa
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) laitoksen toimintaan liittyvien jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Maanmittauslaitoksen tehtävänä on toimialallaan:

- huolehtia kiinteistönmuodostamis- ja tilusjärjestelytoiminnasta
- harjoittaa tieteellistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa
- huolehtia paikantamisen perustasta ja peruspaikkatietojen tuottamisesta sekä tuottaa asiantuntijapalveluita yhteiskunnan käyttöön
- huolehtia tarvittavien rekisterien ylläpitämisestä
- huolehtia alan yleisestä kehittämisestä ja osallistua kansainväliseen yhteistyöhön sekä
- hoitaa ne muut tehtävät, jotka erikseen säädetään tai maa- ja metsätalousministeriö määrää sen suoritettaviksi.

Maanmittauslaitos tukee pääluokkaperusteluissa sekä luvun 30.70 selvitysosassa esitettyjen *yhteiskunnallisen vaikuttavuuden* tavoitteiden saavuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Maanmittauslaitokselle vuoden 2019 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todettujen toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden lisäksi seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Maanmittauslaitos syventää tutkimus- ja infrayhteistyötä muiden tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja yritysten kanssa eri yhteistyörakenteita hyödyntäen. Laitos ylläpitää ja kehittää Metsähovin ja Virolahden tutkimusasemia, joiden laitteistoilla ylläpidetään valtakunnallisia paikannus- ja referenssijärjestelmiä. Paikantamisen luotettavuuden parantamiseksi ja Paikkatietokeskuksen toimitilamuutoshankkeen johdosta Metsähovin tutkimusaseman ja -laitteistojen sekä pysyvän satelliittipaikannusverkon (GNSS) uudistustyötä jatketaan vuosien 2016—2020 aikana.

Maanmittauslaitoksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2017 tilinpäätös			2018 arvio			2019 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Kiinteistötoimitukset	39 149	39 710	521	36 191	35 841	465	35 200	35 200	489
Tilusjärjestelytehtävät	3 215	38	48	3 223	-	50	3 300	-	49
Kirjaamistehtävät	18 668	20 154	282	20 154	20 100	326	22 286	22 286	326
Perustietovarantojen ylläpito	30 989	2 035	421	35 901	2 871	437	31 730	2 570	434
Tietopalvelu	12 871	12 993	49	11 123	11 333	54	13 000	13 200	54
Maanmittaus ja paikkatietosektorin tutkimus, kehittäminen ja asiantuntijapalvelut	13 377	7 591	277	10 650	6 190	271	15 950	6 500	283
IT-palvelutuotanto	14 048	12 551	139	13 818	12 785	150	-	-	-
Yhteensä	132 316	95 396	1 737	131 060	89 120	1 753	121 466	79 756	1 630

Viraston tunnusluvut

	2017 toteutuma	2018 tavoite ¹⁾	2019 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus			
— KMTK-yhteistyössä mukana olevien kuntien määrä	-	-	15
— KTJ-2022 perusparannusohjelman kattavuusindeksi	35	42	49
— tietovarastojen hyödyntäminen, kasvu edellisestä vuodesta, %	6	3	3
— tutkimuksen luottamus & maine		3,55	3,60
— tilusjärjestelytuotanto (Mha)	6 911	6 900	6 300
Toiminnallinen tehokkuus			
— kokonaistuottavuus	102,5	102,0	102,0
— työn tuottavuus	102,1	102,0	102,0
Tuotokset ja laadunhallinta			
— toimitustuotanto, toimituksia, kpl	17 216	17 027	17 000
— tilusjärjestelyt (uusjaot), kpl	4	4	6
— kirjaamisratkaisujen määrä, kpl	242 551	230 000	220 000
— maastotietotuotanto yhteensä, km ²	54 652	54 000	54 000
— peltotietojen perusparannus, km ²	54 134	54 000	54 000
— korkeusmallia 2 metrin ruutukokoon, km ²	25 886	21 000	10 000
— lohkomisen kestoaika, kk	4,9	4,9	4,5
— lainhuutojen käsittelyaika, pv	30	25	20
— rakennusten ja tiestön täydellisyys, %	-	-	96
— asiakkaiden kokonaistyytyväisyys, %	86	88	88
— referoidut tieteelliset julkaisut, kpl	109	120	120
— sähköisten palveluiden häiriöttömyys %	100	99,5	99,5

¹⁾ Päivitetty tulossopimuksen mukaisiksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	140 499	137 590	119 725
Bruttotulot	95 396	87 353	79 756
Nettomenot	45 103	50 237	39 969
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	38 695		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	41 044		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	71 537	66 484	68 686
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	71 537	66 484	68 686
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	43 521	40 908	41 787
— osuus yhteiskustannuksista	24 960	25 576	26 889
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 056	-	-
Kustannusvastaavuus, %	104	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 117	2 010	2 000
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	2 117	2 010	2 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 141	1 486	1 078
— osuus yhteiskustannuksista	850	424	882
Kustannukset yhteensä	1 991	1 910	1 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	126	101	100
Kustannusvastaavuus, %	106	105	105

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rahoitus hankintamenoihin hallinnonalan palvelukeskukselta (siirto momentille 30.01.05)	-150
Siirto momentille 30.20.01 (130 htv)	-1 350
Tilusjärjestelyiden tie- ja kuivatushankkeet, siirron palautus (momentilta 30.70.40)	1 000
Tilusjärjestelyidentie- ja kuivatushankkeet (kertaluonteinen siirto momentille 30.70.40)	-500
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-103
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-52
Kärkihankerahoituksen päättyminen (HO 2015)	-7 100
Palkkausten tarkistukset	1 323
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-13
Säästöpäätös	-3 000
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-245
Toimintameno säästö (HO 2015)	-25
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-449
Työajan pidentäminen (Kiky)	1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-130

VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	536
Vuokramenojen indeksikorotus	19
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-30
Yhteensä	-10 268

(Maanmittauslaitoksen henkilötyövuosien määrä on vuonna 2019 yhteensä 1 630 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on 914 htv)

2019 talousarvio	39 969 000
2018 talousarvio	50 237 000
2017 tilinpäätös	47 452 000

40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoituksesta ja eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain (31/1980) 19 §:n mukaisista lunastuksista aiheutuvien menojen maksamiseen

2) vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) 21 ja 22 §:n mukaisten menojen maksamiseen

3) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) 3 §:n 5 momentissa tarkoitettujen toimituksen suorittamisesta aiheutuvien kustannusten ja korvausten maksamiseen uusjakojen ja vesitilusjärjestelyjen osalta.

Määrärahaa saa käyttää enintään kahdeksaa henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha käytetään peltotilusjärjestelyjen tukemiseen ja pilottiluonteisiin metsätilusjärjestelyihin. Määrärahan käytön arvioidaan jakautuvan siten, että asianosaisilta takaisinperittävä osuus määrärahasta on noin 1 400 000 euroa ja valtion lopulliseksi menoksi jää noin 1 100 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/Maa- ja metsätalous (HO 2015)	-1 000
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Tilusjärjestelyiden tie- ja kuivatushankkeet, siirto momentille 30.70.01)	-1 000
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Tilusjärjestelyt) (EK)	-200
Tilusjärjestelyiden tie- ja kuivatushankkeet (kertaluonteinen siirto momentilta 30.70.01)	500
Yhteensä	-1 700

2019 talousarvio	2 500 000
2018 talousarvio	4 200 000
2017 tilinpäätös	2 954 356